

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра господарсько-правових дисциплін

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни «МИТНЕ ПРАВО»

Для студентів
юридичного факультету

Дніпро - 2016

Конспект лекцій підготувала **Плутницька К.М.** – викладач кафедри господарсько-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Кунєв Ю.Д., д.ю.н., доцент, завідувач кафедри адміністративного та митного права Академії митної служби України;

Тоцька Т.С., к.держ.упр., радник митної служби 2-го рангу, консультант Всесвітньої митної організації з питань митної вартості.

Конспект лекцій обговорений та схвалений на засіданні кафедри господарсько-правових дисциплін юридичного факультету

“ ___ ” _____ 2016 р.,
протокол № _____

ТЕМА №1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МИТНОГО ПРАВА
(лекція 2 години)

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

Вступ

- 1) Історичний розвиток митного права в Україні
- 2) Митна політика України.
- 3) Митні органи України.
- 4) Тарифне та нетарифне регулювання в митному праві
- 5) Митні платежі.
- 6) Митна вартість товарів та методи її визначення.

Висновки

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. Про внесення змін до Конституції України: Закон України від 8 грудня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - №2 . – Ст.44.
2. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від Ібквітня 1991 р.
3. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р.
4. ВладимировК.М.,БардачоваВ.Ю. Митне регулювання: навчальний посібник. - 2-ге вид. - Херсон :Олді-плюс, 2002. - 336с.
5. Драганов В.Г. Основи митної справи. Економика. - М., 1998.
6. Дудчак В.І., Мартишок О.В. Митна справа: Навчальний посібник — К.: КНЕІ,2002.
7. ЖорінФЛ. Правові основи митної справи в Україні (конспект курсу лекцій з програмних тем): Навчальний посібник.-К.:КНЕУ, 2001.
8. Основи митної справи: Навчальний посібник/За ред.П.В.Пашка. — 2 видання, перероб. і доп. - К.: т-во "Знання", КОО, 2002. -318с.
9. Основы таможенного законодательства государств - участников СНГ - Энциклопедия таможенного дела. — т. 1. - К., 1996. - с.48-93.
10. Пашко П.В. Основи митної справи: Навчальний посібник. -К.: товариство "Знання", КОО,2000.
11. Сандровський К.К. Митне право в Україні: Навчальний посібник. - К.: Вентурі,2000.
12. Терещенко С. Основи митного законодавства України: Питання теорії та практики зовнішньо-економічної діяльності: Навч.посіб.-К.: АТ "Август", 2001.

13. Українська митниця: Збірник норм та законодавчих документів /Укладач М.С.Муравйов.-К.: Кобра, 1997.
14. Курило Т.В. Митне право України : навч. посіб. / Т.В.Курило. – Львів.: Новий світ - 2000, видавець Краснощоків А.А., 2007. – 240 с.
15. Митне право України : навч.посіб. / за аг.ред. В.В.Ченцова та Д.В.Приймаченка / вид. 2. - . К.: Істина, 2008. – 328 с.
16. Митне право України : навч.посіб. / Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан, В.М.Дорогих та ін.; керів. Авт..кол.Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан. - . К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

розглянути історичний розвиток митного права в Україні. Митна політика України. Митні органи України. Тарифне та нетарифне регулювання в митному праві. Митні платежі. Митна вартість товарів та методи її визначення.

ВСТУП

Україна визначає і проводить єдину митну політику, спрямованого на прискорення товарообігу, стимулювання розвитку національної економіки, захист внутрішнього ринку та власного виробника, а також на розвиток митної справи, відповідно до загальноновизнаних міжнародних норм.

Головні напрямки митної політики України такі: структура системи органів державного регулювання митної справи; розміри мит та умов митного обкладання; вільні митні зони та митні режими на території України; перелік товарів, експорт, імпорт та транзит яких через територію України забороняється, визначаються Верховною Радою України. За визначенням ст. 2 Митного кодексу України митною політикою є система принципів та напрямів діяльності держави у сфері забезпечення своїх економічних інтересів та безпеки за допомогою митно-тарифних та нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі

I. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК МИТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Упродовж віків митниця була і залишається одним із найсуттєвіших чинників державності й незалежності країни, яскравим свідченням владного і фінансового суверенітету.

Перші відомості про мито на території сучасної України належать до IX ст. Саме тоді на нинішніх землях України виникає і впродовж кількох століть, аж до завоювання монголо-татарами, розвивається могутня Київська Русь. У фінансуванні своєї діяльності князі насамперед залежали від данини. До інших джерел княжих доходів належали: плата за судочинство, штрафи і мито. Головною торговою артерією для Києва став славнозвісний шлях "із варяг у греки". Він проходив униз по Дніпру, перетинав Чорне море і впирався в Константинополь - цей величезний ринок, куди з'їжджалися купці з усього Середземномор'я. Це було найбагатше місто у всьому

християнському світі. Відтак заморська торгівля стала складати основу економічної системи Київської Русі. Невипадково, що першою угодою, укладеною київськими правителями, став договір князя Олега з Візантією (911 р.), згідно з яким руським купцям у Константинополі створювалися надзвичайно сприятливі умови [4].

За Руссю визнавалося, зокрема, право безмитної торгівлі. "...Нехай, - говориться у договорі про руських купців, - входять до міста... і торгують скільки їм треба, не сплачуючи ніяких зборів". Київська Русь уже тоді мала власну митну систему, стягувала і за домовленістю із суміжними країнами сплачувала митні податки.

У 1288 р. був виданий Острогомський митний статут, у якому мова йшла про купців із різних країн: Баварії, Польщі, Чехії, Австрії та Київської Русі. Отже, руські митники керувалися у своїй роботі європейськими митними статутами, діяли в єдиному правовому полі з нашими західними сусідами.

На підступах до Києва, Вишгорода та інших міст Київського князівства будувалися застави-фортеці, де уповноважені князем збирачі стягували мито за перевезення товарів та прогін худоби. Для захисту державних кордонів, як згадують народні билини, залучалися славетні Добриня Микитович, Ілля Муромець, Альоша Попович. Князь і його дружинники пильно слідкували, щоб кожний руський і заморський купець ("гость") справно сплачував мито. Тобто у Київській Русі мито означало податок, сплачуваний за перевезення товарів, перегін худоби через кордони певних територій.

Були свої митні порядки і в Запорізькій Січі, яка відіграла величезну роль у становленні України як держави. Козацтво вело жваву торгівлю, чому сприяло як розташування їхніх вольностей, так і природні шляхи сполучення.

Адже запорожці жили на роздоріжжі між Україною, Литвою, Польщею і Росією з одного боку, та Кримом і Туреччиною з іншого.

Крім того, вони володіли кращою частиною великого водного шляху "з варяг у греки". Тому без перебільшення можна сказати, що вся торгівля Польщі, Литви, України і Південної Росії ХУІ-ХУІІІ ст. була в руках запорізьких козаків і велася за їх посередництвом [5]

Першим торговим партнером запорожців була Туреччина. За договором 1649 р. турецького султана "з військом запорізьким і народом руським" козаки отримали дозвіл на вільне плавання Чорним та Білим морями з усіма їх портами, могли в будь-який час заходити в порти і скільки завгодно стояти в них. Могли вільно спілкуватися з купцями материкових та річкових міст з питань продажу, купівлі й обміну, мали право будувати в портах складські приміщення, звільнялися на 100 років від мита і податків. Подібними пільгами в Україні і в Запоріжжі користувались і турецькі купці. Війську запорізькому було дозволено мати у Стамбулі власного представника купецьких інтересів, а султан наказав в одному з портових міст призначити власного намісника, на якого покладався обов'язок видавати за власним підписом і печаткою паспорти запорізьким купцям для їх плавання на судах з правом стягувати за кожний паспорт лише по одному червінцю та брати присягу з командирів про їх добрі наміри.

Досить складний порядок митних стосунків існував в Україні і за Литовсько-Польської держави. Була встановлена чітка система митних зборів за ввіз та вивіз різноманітних товарів. Прикордонне мито (його називали цлом) стягувалося митниками, які працювали у митницях (тоді вони називалися митними коморами).

Чітку систему митної справи мала славна козацько-гетьманська держава. Починаючи від Богдана Хмельницького Державний скарб (так іменувалася тоді фінансово-банківська і митна служба України) збирав прикордонне мито: евеку (вивізне) й інфуку (ввізне). Вже тоді українські митники відзначалися високими професійними якостями, освіченістю, знанням іноземних мов [4].

В універсалі гетьмана Богдана Хмельницького, датованому 1654 р., встановлювалися митні платежі за товари, що ввозилися на територію Української держави. Як свідчив архідиякон Павло Алепський у своїх записках про подорож до України у 1654 і 1656 рр., митні збори на кордонах щороку приносили в державну скарбницю 100 000 червоних золотих.

Керівником митної справи в Україні спеціальним Універсалом Богдана Хмельницького від 28 квітня 1654 р. призначено дозорця Астматія (Остматенка), який чимало зробив для організації митної служби Української держави.

З кінця XVII до початку XX ст. українці жили в складі Російської імперії. Україна одержала назву "Малоросія". Історія розвитку України тісно переплелася з історією розвитку Російської імперії. У період палацових переворотів (з 1725 по 1762 р.) економічна політика та її складовий елемент - митна політика - характеризувалися непослідовністю. Питаннями митної політики займалися хаотично часто змінюючи один одного вищі органи. Катерина I у 1724 р. видала указ про "Покровительський митний тариф" (товару, які ввозились іноземними купцями, обкладалися митом, руські купці могли вивозити свої товари без перешкод). Але була небезпека, що зменшиться приплив митних доходів. Тому були підписані російсько-англійський (1726 р.) та російсько-прусський (1728 р.) договори, які для більшості товарів встановлювали режим взаємного митного сприяння.

Митна політика регулювалася митними тарифами. Митний тариф 1731 р. повністю скасував "Покровительський" тариф 1724 р., тобто для товарів власного виробництва вводилося мито в розмірі 20 % від вартості товару. Формується капіталістичний устрій у феодальній Росії. Ростуть міста і торговельно-промислове населення.

Уряди Олександра I та Миколи I проводили покровительську митну політику. Вони орієнтувалися на збільшення митних доходів казни. Для цього були підстави: розпочинався процес будівництва залізниць і парового транспорту. Вже до 1861 р. в Росії було більше 300 парових суден. За 50 років (1810-1860) зовнішньоторговельний оборот збільшився майже в 3,5 рази [4].

Митний тариф 12 березня 1822 р. мав яскраво виражений забороняючий характер: був заборонений вивіз 21 найменування товару та ввіз 301 найменування. Тариф ґрунтувався на таких положеннях:

- низьке мито на товари, необхідні для Росії, виробництво яких неможливе в Росії;
- звільнення від мита іноземних товарів та продуктів, які не виробляються в країні, але в яких є потреба;
- заборона ввозу товарів, що можуть конкурувати з російськими.

Митний тариф 1822 р. частково припинив ввіз імпортованих товарів у Росію, забезпечив активний торговий баланс. Почала розвиватися внутрішня бавовняна промисловість. Але забороняючий тариф на імпортовані товари зменшив попит на російську сировину, підвищив ціни на товари, сприяв росту контрабанди. Тому новий митний тариф 1850 р. поступово пом'якшив заборону і в міру зберіг обмеження ввозу іноземних товарів.

Митна політика першої половини ХІХ ст. в основному відображала протекціоністські тенденції (обмеження ввозу іноземних товарів), забезпечувала верхівці російської буржуазії високий прибуток, нагромадження капіталів для розвитку промисловості.

У митній політиці Російської держави другої половини ХІХ ст. віддавалася перевага вільній торгівлі і підприємництву, зменшувалися мита на сільськогосподарські продукти і ціни на них.

Гасло вільної торгівлі було спрямоване на захист інтересів промислової буржуазії, яка боролася за скасування митних бар'єрів на іноземних ринках, полегшуючи просування своїх товарів на них, і забезпечувала перевагу експорту над імпортом у своїй країні.

У 1864 р. в Міністерстві фінансів був організований Департамент митних зборів для управління митними закладами. Підвищилася дієвість митного контролю у сфері боротьби з контрабандою, збільшилися внески митних зборів у казну.

Розпочинається активне будівництво та організація митних органів, розробляються інструкції, положення, статuti, будуються прикордонні споруди.

9 січня 1918р. Центральна Рада Української Народної Республіки прийняла ІV Універсал, яким проголосила Україну "самостійною, ні від кого не залежною, вільною, суверенною державою українського народу". ІV Універсал визначав основні засади самовизначення, державного ладу і перспективи державотворення в Україні, в тому числі в економічній, торговельній і податковій сферах. "Однині Народна Українська Республіка, — зазначалося в Універсалі, - бере у свої руки найважливіші галузі торгівлі і всі доходи з неї повертатиме на користь народу. Торг товарами, які будуть привозитися з-за кордону і вивозитися за кордон, вестиме сама держава наша".

У 1918 р. за рішенням гетьмана Павла Скоропадського було організовано Корпус прикордонної варті, якому була доручена не лише охорона кордону України, а й здійснення окремих митних функцій [7].

Кістяком цієї правоохоронної структури став Запорізький корпус, створений Центральною Радою ще в 1917 році. Військовики корпусу вели боротьбу з контрабандою, контролювали переміщення вантажів і товарів через українсько-російський та українське-румунський кордони. Водночас для організації роботи із зміцнення фінансової бази і митної справи в країні гетьман у складі

Міністерства фінансів створив Департамент митних зборів, директором якого було призначено П. Андреева.

Окреслюючи історичний шлях українських митників, необхідно відзначити позитивний досвід і професійну майстерність, яких вони набули протягом останніх десятиріч в умовах колишнього Союзу РСР. Працюючи в досить складній соціально-економічній обстановці, переважна більшість наших колег самовіддано служили народові, подавали приклад сумлінного виконання громадського обов'язку.

Хоча — і це треба підкреслити з усією категоричністю — нечисленні митниці, що діяли в Україні, були абсолютно безправними. В республіці не було жодних керівних або навіть координуючих структур, які б займалися митною справою. Всі питання -від асигнувань на інфраструктуру до видачі інспекторові форменого кашкета - вирішувались у центрі.

Організацію митної служби в незалежній демократичній Українській державі довелося починати буквально з нуля.

Граничне складні та відповідальні завдання із забезпечення економічних інтересів України постали перед митниками після проголошення незалежності нашої країни. Вони вимагали принципово нових підходів, суттєвого внеску кожної митниці, кожного співробітника у справу державотворення, правопорядку, зміцнення економічного потенціалу України [13].

Пам'ятного для митників дня, 25 червня 1991 р., Верховна Рада України прийняла Закон "Про митну справу в Україні", в якому проголосила, що Україна "...як суверенна держава самостійно створює власну митну систему і здійснює митну справу".

12 грудня 1991 р. Верховна Рада України прийняла Постанову "Про введення в дію Митного кодексу України", який втратив чинність 31 грудня 2003 року. З 1 січня 2004 року в дію вступив Митний кодекс України від 11 липня 2002 року, який гармонізований та уніфікований до загально-прийнятих європейських та світових стандартів.

ВИСНОВКИ З ПЕРШОГО ПИТАННЯ:

У 1288 р. був виданий Острогомський митний статут, у якому мова йшла про купців із різних країн: Баварії, Польщі, Чехії, Австрії та Київської Русі. Отже, руські митники керувалися у своїй роботі європейськими митними статутами, діяли в єдиному правовому полі з нашими західними сусідами.

Граничне складні та відповідальні завдання із забезпечення економічних інтересів України постали перед митниками після проголошення

незалежності нашої країни. Вони вимагали принципово нових підходів, суттєвого внеску кожної митниці, кожного співробітника у справу державотворення, правопорядку, зміцнення економічного потенціалу України

II. МИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

На сьогодні митна політика в цілому належить до числа найважливіших проявів суверенітету держави, що зумовлює особливу увагу до них з боку законодавчої та виконавчої влади при формуванні міжнародно-правової позиції та вирішенні внутрішніх проблем держави [6].

Взагалі митною політикою є складова внутрішньої та зовнішньої політики держави, комплекс заходів, здійснюваних із метою забезпечення найбільш ефективного використання інструментів митного контролю і регулювання товарообміну на митній території, участі в реалізації торгово-політичних завдань внутрішнього ринку, стимулювання розвитку національної економіки. У В Україні здійснюється єдина митна політика, що є складовою митної справи, а також внутрішньої і зовнішньої політики України.

Україна визначає і проводить єдину митну політику, спрямованого на прискорення товарообігу, стимулювання розвитку національної економіки, захист внутрішнього ринку та власного виробника, а також на розвиток митної справи, відповідно до загально визначених міжнародних норм.

Головні напрямки митної політики України такі: структура системи органів державного регулювання митної справи; розміри мит та умов митного обкладання; вільні митні зони та митні режими на території України; перелік товарів, експорт, імпорт та транзит яких через територію України забороняється, визначаються Верховною Радою України. За визначенням ст. 2 Митного кодексу України митною політикою є система принципів та напрямів діяльності держави у сфері забезпечення своїх економічних інтересів та безпеки за допомогою митно-тарифних та нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі [12].

Поняття "митна справа" в Митному кодексі України включає поняття "митна політика". Уявляється не зовсім аргументованим визначення митної політики як складової митної справи.

Основне заперечення проти такого підходу пов'язане із загальноприйнятою співвідповідністю названих понять, за якої політика в певній сфері державного регулювання завжди первинна, а справа, як сукупність засобів і методів реалізації політики, завжди вторинна.

Питання митно-тарифного регулювання є одними з основних у розвитку зовнішньоекономічних відносин. Отже, особливу увагу необхідно приділити вирішенню проблем вдосконалення системи митно-тарифного регулювання в Україні. Митна політика України розвивалася в напрямі паралельного розвитку всіх сторін системи митно-тарифного регулювання відповідно до передових, загально визначених норм і правил міжнародної політики. Вона

включала одночасне вирішення проблем заповнення теоретичного вакууму, розбудови митної інфраструктури й активну участь в опрацюванні митних режимів, що мають забезпечувати мінімізацію митних процедур та ефективність митного контролю.

Україна активно співпрацює з митними адміністраціями багатьох країн світу, є членом Ради митного співробітництва, продовжує процес приєднання міжнародних конвенцій з питань митної с І Прави у напрямі гармонізації із загальноприйнятими в міжнародній практиці нормами та стандартами.

Митна політика разом із порядком і умовами переміщення чез митний кордон товарів і транспортних засобів, стягування митних платежів, митним оформленням, митним контролем та іншими засобами проведення митної політики в життя визначаються законодавцем як складові митної справи.

Відомий фахівець у галузі міжнародного права (у тому числі митного), доктор юридичних наук, професор Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Шевченка К.К. Сандровський визначає митну політику як один з основних напрямів внутрішньої і зовнішньої політики держави. До інструментів митної політики він відносить передбачені національним законодавством і міжнародними договорами митні тарифи і систему заходів нетарифного регулювання. У митній справі, що виникає, на його думку, з митної політики держави і засобів її здійснення, можна виділити два аспекти — внутрішній (захист національної промисловості та торгівлі, економіки взагалі) і зовнішній (створення найбільш сприятливих умов для участі в міжнародному торгово-економічному обороті) [7].

Крім того, К.К. Сандровський вважає, що митна політика є найважливішою складовою зовнішньоторговельної політики, і зазначає, що в літературі поняття торгової політики нерідко розглядається як рівнозначне поняття митної політики. Він розглянув проблеми застосування деяких інструментів митної політики -тарифних і нетарифних заходів митного регулювання, а також таких її складові, як членство в міжнародних організаціях і міждержавних інтеграційних об'єднаннях.

Отже, термін "митна політика" розглядається законодавцем та вченим як комплексний за своїм змістом і складний для однозначного визначення, що не обмежується виключно, підвищенням ефективності зовнішньоекономічної діяльності держави.

Змінилося розуміння митної політики в сучасній доктрині. Розширилося розуміння місця, ролі й змісту митної політики, зумовлених багатьма складовими, привнесеними з інших політик, таких як внутрішня, зовнішня, зовнішньоекономічна, зовнішньоторговельна, митна політика міжнародних організацій.

ВИСНОВКИ З ДРУГОГО ПИТАННЯ

Отже, на сьогодні не має єдиного підходу до поняття митної політики. Більшість авторів, з одного боку, визначають її як "систему підходів, правил,

процедур", причому часом у вузькому значенні слова, тобто з урахуванням, наприклад, тільки двох або трьох чинників, з другого боку - як "функцію, механізм регулювання", і з третього — як "комплекс напрямків, стратегічну лінію" і т. д [9].

ІІІ. МИТНІ ОРГАНИ УКРАЇНИ

Забезпечення здійснення митної політики України відповідно до законів України; установлення розмірів митних зборів і плати за митні процедури; координація діяльності міністерств, державних комітетів та відомств України з питань митної справи; проведення переговорів та укладення міжнародних договорів України з митних питань у випадках, передбачених законами України; подання на розгляд Верховної Ради України пропозицій щодо системи митних органів України здійснюються Кабінетом Міністрів України [10].

На сьогодні митні органи діють у складі ДФС.

ВИСНОВКИ З ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Отже, забороняється регулювання митної справи не передбаченими в законодавстві України актами і діями державних та недержавних органів. Державна митна служба України є центральним органом державної виконавчої влади, підвідомчим Кабінету Міністрів України. Служба організовує здійснення митної політики, забезпечує ефективне функціонування митної системи. ДМСУ у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, постановами Верховної Ради України, указами та розпорядженнями Президента України, актами Кабінету Міністрів України.

У межах своїх повноважень ДМСУ організовує та контролює виконання актів законодавства України про митну справу. ДМСУ узагальнює практику застосування законодавства з питань, що входять до її компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення цього законодавства та виносить їх на розгляд Кабінету Міністрів України.

ІV. ТАРИФНЕ ТА НЕТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В МИТНОМУ ПРАВІ

Функції тарифного регулювання в Україні виконує мито, яке є найважливішим інструментом зовнішньоторгової політики держави, що використовується з метою обмеження ввезення іноземних товарів, захисту та заохочення розвитку вітчизняного виробництва, стимулювання вивезення національних товарів.

Введення мита може мати декілька цілей, серед яких фіскальні, економічні та політичні. На відміну від інших податків, стягнення мита здійснюється не тільки і не стільки з фіскальною метою (формування дохідної частини бюджету), скільки спрямоване в основному на формування

раціональної структури експорту й імпорту в умовах відсутності прямого втручання держави до цієї сфери. Метою-введення мита може бути здійснення економічного тиску на відповідні держави або створення режиму найбільшого сприяння за політичними мотивами.

В економічно розвинених країнах найбільш розповсюдженим є мито, що стягується з товарів, ввезених до країни, тобто регулюванню підлягає тільки імпорт. Експорт товарів регулюється, як правило, лише в країнах з невисоким рівнем економічного розвитку.

Товари і предмети, які ввозяться до митної території України та вивозяться за межі цієї території, підлягають накладенням мита.

Мито - це непрямий податок, що стягується з товарів (інших предметів), які переміщуються через митний кордон, тобто ввозяться, вивозяться або проходять транзитом, і який включається до ціни товарів та сплачується за рахунок кінцевого споживача [8].

Розміри ставок та види мита в Україні встановлюються відповідно до Митного тарифу України, визначеного Законом України "Про Єдиний митний тариф України" та міжнародними договорами.

Митний тариф України - це систематизований збір ставок мита, якими обкладаються товари, які ввозять до митної території України.

Ставки митного тарифу України є єдиними для всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності незалежно від форм власності, організації господарської діяльності та територіального розташування, за винятком випадків, передбачених законами України та її міжнародними договорами.

Митний тариф затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

Зміни і доповнення до Митного тарифу України мають бути офіційно опублікованими в загальнодоступних засобах масової інформації не пізніше, ніж за 45 днів до дати введення їх в дію. У тому випадку, якщо зазначені документи не будуть офіційно опубліковані, офіційною публікацією вважається публікація в офіційному періодичному виданні Верховної Ради України або Кабінету Міністрів України. Датою офіційної публікації вважається дата фактичного виходу в світ відповідного номеру цього видання.

Ввізне, вивізне і транзитне мито

В залежності від напрямку руху товару в Україні застосовується ввізне та вивізне мито [13].

Ввізне мито - це мито, яке стягується митницями при надходженні іноземних товарів на внутрішній ринок)

Вивізне мито - це мито, яке нараховується на товари та інші предмети при їх вивезенні за межі митної території України. Воно застосовується в деяких країнах і встановлюється на певний строк, як правило, в разі нестачі сировини в країні.

В деяких країнах застосовується транзитне мито. Однак його роль в сучасних умовах знижується. Воно встановлюється, як правило, лише для покриття витрат, пов'язаних з контролем транзиту іноземних вантажів.

Види мита за способом нарахування

За способом нарахування в Україні застосовуються наступні види мита: адвалерне, специфічне, комбіноване [13].

Адвалерне мито — це мито, яке нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів, що обкладаються митом.

Специфічне мито - це мито, яке нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів та інших предметів, що обкладаються митом.

Комбіноване мито - це мито, що поєднує особливості адвалерного і специфічного митного обкладення.

На окремі товари та інші предмети може бути встановлене сезонне ввізне та вивізне мито на термін не більший від чотирьох місяців з моменту їх встановлення.

Поняття й інструменти нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності, адміністративні за своєю основою, припускають, насамперед, наявність оперативної й достовірної інформації щодо стану зовнішньої торгівлі. Обґрунтування і гнучке використання інструмента нетарифних методів регулювання, а також даних митної статистики дозволяють визначити і встановити торговий баланс та фіскальні цілі держави.

Наприкінці 70-х років найбільші країни Заходу підписали угоду, яка передбачає зниження мита й використання переважно нетарифних методів регулювання як засобу впливу державних структур на зовнішньоекономічну діяльність. Ці засоби вплинули як на зниження мита, так і на звуження сфери застосування кількісних обмежень імпорту. Разом з тим ширшого застосування набули такі методи, як гнучка система податків та митних зборів з метою захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції. Використання митних тарифів обмежує надходження іноземних товарів до внутрішнього ринку лише побічне - шляхом подорожчання імпорту в результаті митного обкладення. В свою чергу, нетарифні обмеження, зберігаючи ефект подорожчання, доповнюють його ще й встановленням прямих перешкод у вигляді абсолютних чи близьких до абсолютних лімітів за кількістю або цінами технічними характеристиками товару.

Найбільш жорсткий кількісний захід нетарифного характеру, який взагалі виключає звичайний комерційний імпорт товарів, визначених категорій, це ембарго. Цей засіб зустрічається в практиці майже всіх країн. Часто ембарго вводиться з чисто політичних мотивів, але в більшості випадків застосовується як останній з заходів з метою економії валюти або захисту вітчизняної промисловості.

До числа найбільш розповсюджених інструментів нетарифного адміністративного регулювання-зовнішньоекономічної діяльності відносять ліцензії та квоти.

Ліцензування та квотування експорту й імпорту застосовується виходячи з загальнодержавних цілей, а саме:

- збільшення зовнішньої заборгованості країни;
- порушення рівноваги за окремими товарами на внутрішніх ринках;
- необхідності забезпечення визначених пропорцій між імпортною і вітчизняною продукцією;
- у відповідь на дискримінаційні дії інших держав;
- відповідно до міжнародних угод [12].

Ліцензування зовнішньоторгових операцій

Ліцензування зовнішньоторгових операцій може бути у формі: дозволу на ведення будь-якого виду зовнішньоекономічної діяльності; дозволу на проведення будь-якої експортно-імпоротної операції.

Ліцензування експортно-імпорتنих операцій полягає в необхідності отримання дозволу, виданого державними органами, за здійснення зовнішньоторгових операцій, експортних чи імпорتنих, з певними товарами, включеними до списків ліцензованих за імпортом або експортом.

Ліцензія експортна (імпортна) — це відповідним чином оформлене право на експорт (імпорт) протягом встановленого часу певних товарів або валютних засобів з метою інвестицій та кредитування.

В Україні застосовуються наступні види ліцензій: генеральна; разова (індивідуальна); відкрита (індивідуальна) [5];

Ліцензія відкрита (індивідуальна) — це дозвіл на експорт (імпорт) товару протягом визначеного періоду часу (але не менше одного місяця) з визначенням його загального обсягу.

Ліцензія разова (індивідуальна) — це одноразовий дозвіл іменного характеру, що видається для здійснення кожної окремої операції конкретним суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності на період, необхідний для здійснення експортної (імпоротної) операції. Ліцензія генеральна - відкриття дозволу на експортні (імпорتنі) операції щодо певних товарів або певної країни (групи країн) протягом періоду дії режиму ліцензування щодо цього товару.

Ліцензії на експорт (імпорт) товарів видаються Міністерством зовнішньоекономічних зв'язків і торгівлі України.

Ліцензування операцій з переміщення валютних цінностей з метою інвестицій або надання кредитів суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності здійснюється Національним банком України.

Ліцензії на експортно-імпорتنі операції видаються на основі заявок суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності згідно форми, затвердженої Міністерством зовнішньоекономічних зв'язків і торгівлі України.

Квотування зовнішньоторгових операцій

Ліцензування зовнішньоторгових операцій тісно взаємопов'язане з кількісними обмеженнями зовнішньоторгових операцій - квотами на імпорт і експорт окремих товарів. Запровадження квот гарантує, що експорт/імпорт певного товару не буде перевищувати встановлених розмірів. Квотування є досить гнучким інструментом державного регулювання зовнішньої торгівлі, оскільки зміна тарифів звичайно регламентується національним законодавством або міжнародними договорами.

Квота експортна (імпортна) - це граничний обсяг визначеної категорії товарів, дозволений для експорту з території України (чи імпорту до території України) протягом встановленого періоду, який визначається в натуральних або вартісних одиницях.

В Україні застосовуються квоти:

- глобальні;
- групові;
- індивідуальні [5].

Глобальні квоти - це квоти, встановлені для товару (товарів) без визначення конкретних країн, до яких товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується.

Групові квоти - квоти, встановлені для товару (товарів) з визначенням групи країн, до яких товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується.

Індивідуальні квоти — квоти, встановлені для товару (товарів) з визначенням конкретної країни, до якої товар (товари) може експортуватися або з яких він (вони) може імпортуватися.

Кількісні обмеження імпорту й експорту є жорстким виявом державного регулювання зовнішньої торгівлі. Оскільки дія системи ліцензування і квотування обмежує самостійність підприємств у їх зовнішньоекономічних зв'язках, в адміністративному порядку регулюється ряд країн, з якими можуть бути укладені угоди щодо певних товарів, визначається кількість ряд товарів, що підлягають експорту чи імпорту. При цьому система ліцензування і квотування імпорту й експорту є більш гнучкою й ефективною, ніж економічні важелі зовнішньоторгового регулювання.

Рішення щодо встановлення режиму ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій приймається Кабінетом Міністрів України з визначенням списку конкретних товарів, що підлягають режимові ліцензування і квотування, а також термінів дії цього режиму. Реалізація квот, як і ліцензій на окремі товари, роботи чи послуги, здійснюється Міністерством зовнішньоекономічних зв'язків і торгівлі України.

Перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає квотуванню і ліцензуванню

Постановою Кабінету Міністрів України від 6 січня 2000 року № 4 визначено, що обсяги квот товарів, експорт яких підлягає ліцензуванню, складаються з:

- янтарю;
- руд і концентратів дорогоцінних металів;
- металів дорогоцінних у колоїдному стані і сполук неорганічних та дорогоцінних органічних металів, амальгам дорогоцінних металів;
- алмазів оброблених /не оброблених;
- інших дорогоцінних каменів, а також напівкоштовних (крім алмазів);
- срібла, золота, платини (неопрацьованих, напівоброблених або у вигляді порошку);

- відходів і брухту дорогоцінних металів і металів, вкритих дорогоцінними металами;

- монет з дорогоцінних металів [6].

Сертифікація товару як метод нетарифного регулювання

Одним зі специфічних методів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є сертифікація товару.

"Сертифікація відповідності" являє собою дію, що засвідчує за допомогою сертифіката відповідності або знака відповідності, що вироби чи послуги відповідають визначеним стандартам або іншій науково-технічній документації (НТД). При цьому під "сертифікатом відповідності" розуміють документ, а під "знаком відповідності" - знак, який знаходиться під охороною закону, видані відповідно до правил системи сертифікації. Вироби відповідають стандарту, якщо вони задовольняють всім передбаченим щодо цих виробів вимогам. До стандарту звичайно включаються характеристики, які можуть бути об'єктивно перевірені.

Для проведення конкретних іспитів використовуються спеціально акредитовані лабораторії, які проводять у встановленому порядку атестацію.

На підставі закону України встановлено порядок ввезення до території України товарів, безпеку яких необхідно документально підтвердити.

Цей порядок поширюється на товари, які є об'єктом зовнішньоторгових операцій купівлі-продажу або обміну (бартеру). Ним зобов'язані керуватися юридичні та фізичні особи, які ввозять до України товари, а також організації, які мають контролювати їх безпеку при ввезенні. Але цей порядок не поширюється на товари, виготовлені в країнах, що входять до складу СНД, а також на транзитні товари.

Документом, що підтверджує безпеку товару, є: сертифікат відповідності, виданий за результатами сертифікації товару уповноваженим на це органом у встановленому порядку, в тому числі на підставі гігієнічного сертифікату на продукцію, потенційно небезпечну для здоров'я людини; посвідчення щодо наявності сертифікату, виданого на основі іноземного сертифіката на товар уповноваженим на це органом [8].

Підставою для дозволу на ввезення до території України товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації, є документ, виданий відповідними органами.

Сертифікат (посвідчення) пред'являється митниці декларантом або одержувачем товару і перевіряється, перш ніж товар перетинає митний кордон.

При заповненні вантажної митної декларації (ВМД) на сертифікований товар декларант у графі 44 під цифрою 6 вказує скорочене найменування установи, яка видала сертифікат (посвідчення), номер і дату видачі сертифікату (посвідчення), а також термін його дії, якщо його встановлено.

ВИСНОВКИ З ЧЕТВЕРТОГО ПИТАННЯ

Отже, *Мито* - це непрямий податок, що стягується з товарів (інших предметів), які переміщуються через митний кордон, тобто ввозяться, вивозяться або проходять транзитом, і який включається до ціни товарів та сплачується за рахунок кінцевого споживача .

Розміри ставок та види мита в Україні встановлюються відповідно до Митного тарифу України, визначеного Законом України "Про Єдиний митний тариф України" та міжнародними договорами.

Митний тариф України - це систематизований звід ставок мита, якими обкладаються товари, які ввозять до митної території України.

V. МИТНІ ПЛАТЕЖІ

Митні платежі бувають двох видів — мито та митні збори. Мито детально розглянуто в розділі "Тарифне та нетарифне регулювання в митній справі". Таким чином в даному розділі ми зупинимось лише на митних зборах [4].

Митні збори - це додаткові збори, які стягуються з товарів, що ввозяться (вивозяться), за специфічні умови поставок та інші послуги, які надаються митницею (оформлення транспортних засобів, зберігання товарів під відповідальністю митниці та ін.).

Ст. 76 Митного кодексу України передбачено справляння митних зборів за митне оформлення транспортних засобів (у тому числі транспортних засобів індивідуального користування), товарів, спадщини, речей, які переміщуються через митний кордон України (в тому числі у міжнародних поштових відправленнях та вантажем), та інших предметів, а також за перебування їх під митним контролем.

За митне оформлення товарів та інших предметів у зонах митного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств, що зберігають такі товари та інші предмети, чи поза робочим часом, установленим для митниці, і за зберігання товарів та інших предметів під відповідальністю митниці у випадках, коли передача їх на зберігання митниці необов'язкова, також справляються митні збори.

Розміри ставок митних зборів встановлюються Кабінетом Міністрів України. Зараз діє Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.97 р. № 65 "Про ставки митних зборів" із змінами та доповненнями. Звільнення від сплати митних зборів можливо лише на підставі відповідного рішення Кабінету Міністрів України.

Митні збори, які нараховуються за вантажною митною декларацією, справляються при кожному здійсненні митного оформлення товарів та інших предметів, за винятком випадків, передбачених "Порядком справляння митних зборів, які нараховуються за ВМД".

Товари, що ввозяться в Україну обкладаються акцизним збором за ставками згідно з чинним законодавством.

Акцизний збір сплачується платниками податку одночасно зі сплатою мита та митних зборів. Перерахування відповідних сум коштів на

спеціальний рахунок митного органу здійснюється платником податку або особою, уповноваженою на декларування на підставі договору. Акцизний збір справляється в національній валюті, товари, за які не був сплачений акцизний збір, митному оформленні не підлягають, крім випадків., коли вони відповідно до актів законодавства звільняються від обкладення цим збором. Контроль за правильністю обчислення та своєчасністю сплати акцизного збору з товарів, що ввозяться в Україну, під час митного оформлення здійснюється митними органами.

Об'єктами обкладення акцизного збору є митна вартість товарів (продукції), які ввозяться (пересилаються) на митну територію України. До об'єктів обкладення акцизним збором не належить:

- підакцизні товари, що експортуються за межі митної території України за іноземну валюту;

- підакцизні товари, які розміщуються на митних ліцензійних, складок, у магазинах безмитної торгівлі;

- підакцизні товари та зразки підакцизних товарів, що тимчасово ввозяться на митну територію України з метою показу чи демонстрації на час проведення виставок, конкурсів, нарад, семінарів, ярмарків під зобов'язання організатора виставки про зворотне вивезення таких зразків і залишаються власністю іноземних юридичних осіб;

- підакцизні товари, які переміщуються через митну територію України транзитом;

- конфісковане, спадкове, безхазяйне майно коштовності та інші цінності, які перейшли за правом спадкування у власність держави;

- товари, що поставляються в Україну відповідно до положень Закону України "Про гуманітарну допомогу";

- підакцизні товари, які ввозяться в Україну на виконання положень міжнародних угод за участю України, якщо відповідна угода передбачає звільнення від цього виду збору.

Платником акцизного збору є:

- суб'єкти підприємницької діяльності, а також їх філії, відділення, інші відокремленні підрозділи — виробники підакцизних товарів (послуг) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини; •
- нерезиденти, які здійснюють виготовлення підакцизних товарів (послуг) на митній території України безпосередньо або через їх постійні представництва чи осіб, прирівняних до них згідно з законодавством;
- будь-які суб'єкти підприємницької діяльності, інші юридичні особи, їх філії, відділення, інші відокремленні підрозділи, які ввозять на митну територію України підакцизні товари.

Сума акцизного збору може встановлюватися або у відсотках до митної вартості товару, або у грошовому еквіваленті до фізичної одиниці виміру товару.

Податок на додану вартість. Товари, які ввозяться (пересилаються) в Україну, оподатковується податком на додану вартість за ставкою, установленною Законом України "Про податок на додану вартість". ПДВ

становить 20 відсотків від бази оподаткування (основи для нарахування), що обчислюється згідно зі статтею 4 Закону України "Про податок на додану вартість". Об'єктом оподаткування ПДВ є операції з ввезення (пересилання) товарів на митну територію України та отримання робіт (послуг), що надаються нерезидентами для їх використання (споживання) на митній території України, у тому числі операції з увезення (пересилання) майна за договором оренди (лізингу), застави та іпотеки.

ПДВ сплачується платниками податку — особами, які ввозять (пересилають) товари на митну територію України одночасно зі сплатою мита та митних зборів (на момент оформлення ВМД).

Платники ПДВ при ввезенні (пересиланні) товарів на митну територію України можуть за власним бажанням надавати митним органам простий вексель на суму податкового зобов'язання у трьох примірниках, один примірник якого залишається в органі митного контролю, другий надсилається органом митного контролю на адресу органу державної податкової служби за місцем реєстрації платника податку, а третій надається платнику податку. Платники ПДВ на товари, що імпортуються в Україну перераховують на спеціальні рахунки митних органів, крім випадків застосування податкового векселя як засобу платежу. Суми ПДВ справляються в національній валюті України та зараховуються до Державного бюджету України.

Товари за які не був сплачений ПДВ, митному оформленню не підлягають, крім випадків коли вони підлягають звільненню від обкладення цим податком. Контроль за правильністю нарахування і своєчасністю сплати ПДВ при митному оформленні товарів, що імпортуються в Україну, здійснюються митними органами.

Розміри ставок митних зборів встановлюються Кабінетом Міністрів України. Зараз діє Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.97 р. № 65 "Про ставки митних зборів" із змінами та доповненнями. Звільнення від сплати митних зборів можливо лише на підставі відповідного рішення Кабінету Міністрів України.

Митні збори, які нараховуються за вантажною митною декларацією, справляються при кожному здійсненні митного оформлення товарів та інших предметів, за винятком випадків, передбачених "Порядком справляння митних зборів, які нараховуються за ВМД".

Товари, що ввозяться в Україну обкладаються акцизним збором за ставками згідно з чинним законодавством.

ВИСНОВКИ З П'ЯТОГО ПИТАННЯ

Отже, акцизний збір сплачується платниками податку одночасно зі сплатою мита та митних зборів. Перерахування відповідних сум коштів на спеціальний рахунок митного органу здійснюється платником податку або особою, уповноваженою на декларування на підставі договору. Акцизний збір справляється в національній валюті, товари, за які не був сплачений

акцизний збір, митному оформленні не підлягають, крім випадків., коли вони відповідно до актів законодавства звільняються від обкладення цим збором. Контроль за правильністю обчислення та своєчасністю сплати акцизного збору з товарів, що ввозяться в Україну, під час митного оформлення здійснюється митними органами.

Об'єктами обкладення акцизного збору є митна вартість товарів (продукції), які ввозяться (пересилаються) на митну територію України.

I. МИТНА ВАРТІСТЬ ТОВАРІВ ТА МЕТОДИ ЇЇ ВИЗНАЧЕННЯ

З метою уніфікації законодавства різних країн, у 1950 році у Брюсселі було розроблено Конвенцію про утворення уніфікованої методологія визначення митної вартості товарів. Подальшим кроком у світовій уніфікації методів визначення митної вартості товару як основи нарахування мита на імпортовані товари, був пакет угод, ухвалений у 1979 році на багатосторонніх переговорах у Токіо. Одним з документів, яким керуються усі розвинуті країни та більшість країн, що розвиваються, є так званий Кодекс про митну вартість ГАТТ. Одне з його положень зобов'язує усі країни-учасниці ГАТТ превести національну законодавчу базу з питань визначення митної вартості у відповідності до всіх положень Кодексу. Згідно з цим Кодексом митна вартість товару - ціна, що реально сплачена, або підлягає сплаті за товар у разі його продажу до країни імпортера за виконання певних умов.

Після розпаду СРСР та виходу незалежних держав на світовий ринок, виникла проблема створення нового¹ та доопрацювання існуючого законодавства, що регулює зовнішньоторговельну діяльність. У рамках СНД ухвалено "Основи митних законодавств держав-учасниць СНД", які визначають принципи правового, економічного та організаційного регулювання митної справи. Окремим розділом у Основах виділено статті, пов'язанні з визначенням митної вартості товару. Вони передбачають шість методів визначення митної вартості товару, які закріплені також у Митному кодексі України від 11 липня 2002 року:

- 1 по ціні угоди;
- 2 по ціні угоди з ідентичними товарами;
- 3 по ціні угоди щодо подібних товарів;
- 4 на основі віднімання вартості;
- 5 на основі додавання вартості;
- 6 резервний.

Розглянемо дані методи визначення митної вартості.

1. За ціною угоди. Митна вартість імпортованого товару може ішзначатися за ціною угоди, що підлягає сплаті за товар на момент перетину митного кордону з додаванням до неї витрат на транспортування до кордону, витрат, що їх зазнав покупець, платежів за використання об'єктів інтелектуальної власності, вартості товарів та послуг, які надавалися

покупцем безкоштовно, та частки прибутку від будь-якого перепродажу. Застосування цього методу можливо тільки за відсутності певних обмежень щодо даного товару та за умови, що експортер і імпортер не є взаємозалежними особами.

2. За ціною угоди щодо ідентичних товарів. За ціною угоди щодо ідентичних товарів митна вартість визначається у разі неможливості використання першого методу. Ідентичність товарів перевіряється за фізичними характеристиками, їхньою якістю та репутацією на ринку, країною походження та виробником. Незначні ювнішні відмінності не можуть бути причиною відмови вважати товар ідентичним. Разом з тим, обмеження застосування цього методу полягає в тому, що ідентичні товари вже продані до країни імпорту та вивезені одночасно з оцінюваними або не раніше ніж за 90 днів. Окрім того, комерційні умови та кількість ввезених товарів приблизно однакові.

3. За ціною угоди щодо подібних товарів. Метод визначення митної вартості, де за основу розрахунку береться ціна угоди щодо подібних товарів, вважає подібними товари, які мають схожі характеристики та створені зі схожих компонентів, внаслідок чого вони виконують однакові функції. Крім того, ці товари мають вважатися комерційне взаємозамінними. Ідентифікуючи їх, слід враховувати якість, наявність товарного знаку, репутацію на ринку, країну походження та товаровиробника.

4. На основі віднімання вартості. Визначення митної вартості товарів за оцінкою на основі віднімання вартості застосовується, якщо оцінювані ідентичні чи подібні товари продаватимуться у країні в незміненому стані. Основою розрахунку вважається ціна одиниці товару, за якою зазначені ідентичні, чи подібні товари продаються найбільшою партією на території країни імпорту в термін, максимально наближений до часу ввезення, але не пізніше 90 днів з дати ввезення оцінюваних товарів.

5. На основі додавання вартості. Метод визначення митної вартості, що базується на додаванні вартості передбачає, що за основу береться ціна, розрахована шляхом додавання вартості матеріалів та витрат підприємства-виробника на виробництво цього товару, загальних затрат на транспортування, розвантаження, завантаження, страхування з країни-експортера до перетину митного кордону країни-імпортера, а також прибутку, який звичайно отримує експортер у разі імпорту таких товарів.

6. Резервний метод. Якщо визначити митну вартість товару переліченими методами не можна, застосовується резервний метод, за яким вона встановлюється з огляду на світову практику. В такому разі не використовуються ціни внутрішнього ринку країни-експортера, ціни країни-експортера на товари, що вивозяться до третіх країн, а також довільно встановлені чи достовірно не підтверджені ціни.[12]

ВИСНОВКИ З ШОСТОГО ПИТАННЯ

Отже, основи митних законодавств та Митного кодексу передбачають застосування методів визначення митної вартості тільки на імпортовані товари. Тоді митну вартість товарів при їх переміщенні через митний кордон країни заявляє декларант. Митний орган, якщо є підстави вважати відомості, заявлені декларантом, недостовірними, може самостійно визначати митну вартість зазначеними методами.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ:

Отже, на сьогодні не має єдиного підходу до поняття митної політики. Більшість авторів, з одного боку, визначають її як "систему Ілходів, правил, процедур", причому часом у вузькому значенні слова, тобто з урахуванням, наприклад, тільки двох або трьох чинників, з другого боку - як "функцію, механізм регулювання", і з третього — як "комплекс напрямків, стратегічну лінію" і т. д [9].

Об'єктами обкладення акцизного збору є митна вартість товарів (продукції), які ввозяться (пересилаються) на митну територію України.

Основи митних законодавств та Митного кодексу передбачають застосування методів визначення митної вартості тільки на імпортовані товари. Тоді митну вартість товарів при їх переміщенні через митний кордон країни заявляє декларант. Митний орган, якщо є підстави вважати відомості, заявлені декларантом, недостовірними, може самостійно визначати митну вартість зазначеними методами.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ

1. Вивчаючи дану тему, **студенти повинні навчитися:** здійснювати аналіз нормативно-правових документів у галузі митного права.

2. **Питання для самоперевірки та контролю засвоєння знань:**

1. Історичний розвиток митного права в Україні
2. Митна політика України.
3. Митні органи України.
4. Тарифне та нетарифне регулювання в митному праві
5. Митні платежі.
6. Митна вартість товарів та методи її визначення.

ТЕМА № 2 «МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

(лекція 4 години)

ПЛАН

Вступ

1. Основи правового регулювання державної митної справи

2. Митна політика та митна справа в Україні
3. Митно-тарифні заходи регулювання зовнішньої торгівлі
4. Заходи нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі

Висновки

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР
2. Про внесення змін до Конституції України: Закон України від 8 грудня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - №2 . – Ст.44.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 11.06.1991 №1798-III.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 №2341-III.
5. Митний кодекс України від 11.07.2002 №92-IV.
6. Шаркун А.А. Митне оформлення товарів та транспортних засобів : навч. посіб. – Кондор, 2007. – 384с.
7. Азаров М.Я. Про податки і збори населення України. Навчальний посібник. 2000р. – 182 с.
8. Ківалов С.В. Митна політика України // Митна справа – 2001р. – 256 с.
9. Савченко Л.А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні. 2007. – 400 с.
10. Митне право України. Посібник / За заг. ред. Р.Б. Шишки. – Харків: Національний ун-т внутр. справ, 2001. – 180 с.
11. Основи митної справи : навч. посіб. Під ред. П.В. Пашка. 2007. – 318 с.
12. Терещенко С.С. Основи митного законодавства. 2001р. – 422 с.
13. Жорін Ф.Л. Правові основи митної справи в Україні : навч. посіб. – 2007. – 248 с.

Навчальна література

1. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О.П.Гребельник. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 696 с.
2. Курило Т.В. Митне право України : підручник / Т.В.Курило. – К.: Кондор, 2007. – 452 с.
3. Ківалов С.В., Кормич Б.А. Митна політика України: Підручник. – Одеса: Юридична література, 2001. – С.26-27.
4. Основа митної справи в Україні : підручник / За ред.. П.В.Пашка. – К.: Знання, 2008. – 651 с.
5. Сандровский К.К. Международное таможенное право: учебник / К.К.Сандровский. - К.: Знання, 2007. – 457 с.
6. Курило Т.В. Митне право України : навч.посіб. / Т.В.Курило. – Львів.: Новий світ - 2000, видавець Краснощоків А.А., 2007. – 240 с.
7. Митне право України : навч.посіб. / Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан, В.М.Дорогих та ін.; керів. Авт..кол.Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан. - . К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.

8. Пазуха М.Д. Зовнішньоекономічна діяльність (загальні положення): навч.метод. посіб. / М.Д.Пазуха. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 230 с.
9. Голомовзий В.М. Митне регулювання: навч.посіб. / В.М. Голомовзий, Л.А.Панкова, О.Ю.Григорєв, А.О.Босак, Н.Л.Калиновська, В.Г.Саяпіна. – Львів: Вид-во Нац.університету «Львівська Політехніка», 2004. – 240 с.
10. Митне право України : навч.посіб. / за аг.ред. В.В.Ченцова та Д.В.Приймаченка / вид. 2. - . К.: Істина, 2008. – 328 с.
11. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України в 3-х томах / кол.авт. за аг.ред. М.Я.Азарова. – К.: Мінфін України, 2010.
12. Цивілізаційна структура сучасного світу: навч.посіб. / авт.кол.во главе с Ю.Н.Пахомовим, Ю.В.Павленко, Д.М.Бондаренко и др. - Книга 2. – К.: «Наукова думка», 2008. – 640 с.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Розглянути основи правового регулювання державної митної справи, митну політику та митну справу в Україні, митно-тарифні заходи регулювання зовнішньої торгівлі та заходи нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі

ВСТУП

Захист національного товаровиробника та стимулювання експорту товарів є основними принципами функціонування будь-якої держави. Національний інтерес, який визначається в принципах зовнішньої торгівлі, закріплюється у правовому відношенні та спрямований на сприяння експорту товарів, захват ринку збуту продукції, підвищення конкурентоспроможності товарів вітчизняних товаровиробників. Зовнішньоекономічна політика держави - це комплекс заходів, що мають на меті досягнення економікою країни певних переваг на світовому ринку і водночас - захист внутрішнього ринку від конкуренції іноземних товарів.

I. ОСНОВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ

Вивчення основ митного права базується на чинному законодавстві України з питань державної митної справи. Законодавство України з питань державної митної справи складається з Конституції України, Митного кодексу України (далі МКУ), інших законів України, що регулюють питання у сфері державної митної справи (ст. 1, 7 МКУ), з міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також з нормативно-правових актів, виданих на основі та на виконання цього Кодексу та інших законодавчих актів. Окрім того відносини, пов'язані із справлянням митних платежів, регулюються МКУ, Податковим кодексом України та іншими законами України з питань оподаткування.

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Кодексом та іншими законами України, застосовуються правила міжнародного договору України.

Особливості набрання чинності законами України та іншими нормативно-правовими актами з питань державної митної справи регламентуються ст. 2 МКУ. Де зазначено, що:

- закони України з питань державної митної справи, нормативно-правові акти з питань державної митної справи, видані Кабінетом Міністрів України та центральним органом виконавчої влади, набирають чинності через 45 днів з дня їх офіційного опублікування, якщо інше не передбачено самим законом або нормативно-правовим актом, але не раніше дня їх офіційного опублікування;

- офіційним опублікуванням закону України з питань державної митної справи, нормативно-правового акта з питань державної митної справи, виданого Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, вважається опублікування його повного тексту в одному з періодичних друкованих видань, визначених законодавством України як офіційні. Днем офіційного опублікування закону України з питань державної митної справи, нормативно-правового акта з питань державної митної справи, виданого Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, вважається день виходу в світ номера того офіційного друкованого видання, в якому повний текст зазначеного закону України або нормативно-правового акта опубліковано раніше, ніж в інших офіційних друкованих виданнях. Якщо опублікування закону України з питань державної митної справи, нормативно-правового акта з питань державної митної справи, виданого Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, здійснювалося частинами, днем його офіційного опублікування вважається день виходу в світ того номера офіційного друкованого видання, в якому раніше, ніж в інших офіційних друкованих виданнях, опубліковано останню частину зазначеного закону або нормативно-правового акта;

- закон України або інший нормативно-правовий акт з питань державної митної справи, який набирає чинності з дня офіційного опублікування, вважається чинним з 0 годин дня, наступного за днем офіційного опублікування зазначеного закону України або нормативно-правового акта;

- якщо для набрання чинності законом України або іншим нормативно-правовим актом з питань державної митної справи встановлено певний строк з дня його офіційного опублікування, визначений днями, цей строк починається з 0 годин дня, наступного за днем офіційного опублікування зазначеного закону або акта, і закінчується о 24 годині останнього дня відповідного строку;

- якщо день набрання чинності законом України або іншим нормативно-правовим актом з питань державної митної справи визначено конкретною датою, цей закон або акт вважається чинним з 0 годин зазначеної дати;

- нормативно-правові акти з питань державної митної справи набирають чинності через 45 днів після їх державної реєстрації та оприлюднення.

МКУ визначено, також особливості застосування законів України та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи (ст. 3), а саме:

- при здійсненні митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, застосовуються виключно норми законів України та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, чинні на день прийняття митної декларації митним органом України;
- у разі якщо законодавством України передбачена можливість виконання митних формальностей без подання митної декларації, застосовуються норми законів України та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, чинні на день виконання таких формальностей;
- норми законів України, які пом'якшують або скасовують відповідальність особи за порушення митних правил, передбачені цим Кодексом, мають зворотну дію в часі, тобто їх норми поширюються і на правопорушення, вчинені до прийняття цих законів. Норми законів України, які встановлюють або посилюють відповідальність за такі правопорушення, зворотної дії в часі не мають;
- у разі якщо норми законів України чи інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи допускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків підприємств і громадян, які переміщують товари, транспортні засоби комерційного призначення через митний кордон України або здійснюють операції з товарами, що перебувають під митним контролем, чи прав та обов'язків посадових осіб митних органів, внаслідок чого є можливість прийняття рішення як на користь таких підприємств та громадян, так і на користь митного органу, рішення повинно прийматися на користь зазначених підприємств і громадян.

ВИСНОВКИ З ПЕРШОГО ПИТАННЯ:

Законодавство України з питань державної митної справи складається з Конституції України, Митного кодексу України (далі МКУ), інших законів України, що регулюють питання у сфері державної митної справи (ст. 1, 7 МКУ), з міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також з нормативно-правових актів, виданих на основі та на виконання цього Кодексу та інших законодавчих актів. Окрім того відносини, пов'язані із справлянням митних платежів, регулюються МКУ, Податковим кодексом України та іншими законами України з питань оподаткування.

II. МИТНА ПОЛІТИКА ТА МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ

На сьогодні митна політика в цілому належить до числа найважливіших проявів суверенітету держави, що зумовлює особливу увагу до них з боку законодавчої та виконавчої влади при формуванні міжнародно-правової позиції та вирішенні внутрішніх проблем держави.

Взагалі митною політикою є складова внутрішньої та зовнішньої політики держави, комплекс заходів, здійснюваних із метою забезпечення найбільш ефективного використання інструментів митного контролю і

регулювання товарообміну на митній території, участі в реалізації торгово-політичних завдань внутрішнього ринку, стимулювання розвитку національної економіки. В Україні здійснюється єдина митна політика, що є складовою митної справи, а також внутрішньої і зовнішньої політики України.

Україна визначає і проводить єдину митну політику, спрямованого на прискорення товарообігу, стимулювання розвитку національної економіки, захист внутрішнього ринку та власного виробника, а також на розвиток митної справи, відповідно до загальноновизнаних міжнародних норм.

Головні напрямки митної політики України такі: структура системи органів державного регулювання митної справи; розміри мит та умов митного обкладання; вільні митні зони та митні режими на території України; перелік товарів, експорт, імпорт та транзит яких через територію України забороняється, визначаються Верховною Радою України.

За визначенням ст. 5 МКУ державна політика у сфері державної митної справи - це система цілей, принципів, функцій, напрямів, засобів і механізмів діяльності держави, спрямованих на забезпечення національних митних інтересів та безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі та захист внутрішнього ринку, розвиток національної економіки та її інтеграцію до світової економіки, наповнення державного бюджету, які реалізуються через:

- 1) механізми тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- 2) участь у митних союзах, зонах вільної торгівлі та міжнародних договорах (конвенціях) з митних питань;
- 3) встановлення порядку переміщення товарів через митний кордон України та здійснення їх митного контролю;
- 4) законодавство України з питань державної митної справи.

Поняття "державна митна справа" трактується в ст. 7 МКУ як Встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Державна митна справа здійснюється з додержанням прийнятих у міжнародній практиці форм декларування товарів, методів визначення митної вартості товарів, систем класифікації та кодування товарів та системи митної статистики, інших загальноновизнаних у світі норм і стандартів.

Засади державної митної справи, зокрема, статус митної служби України та основні питання організації її діяльності, митна територія та митний

кордон України, процедури митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, митні режими та умови їх застосування, заборони та/або обмеження щодо ввезення в Україну, вивезення з України та переміщення через територію України транзитом окремих видів товарів, умови та порядок справляння митних платежів, митні пільги, визначаються цим Кодексом та іншими законами України.

Безпосереднє керівництво здійсненням державної митної справи покладається на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

Принципи здійснення державної митної справи

1. Державна митна справа здійснюється на основі принципів:
  - 1) виключної юрисдикції України на її митній території;
  - 2) виключних повноважень митних органів України щодо здійснення державної митної справи;
  - 3) законності та презумпції невинуватості;
  - 4) єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України;
  - 5) спрощення законної торгівлі;
  - 6) визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності;
  - 7) додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб;
  - 8) заохочення доброчесності;
  - 9) гласності та прозорості;
  - 10) відповідальності всіх учасників відносин, що регулюються МКУ (ст. 8 МКУ).

Україна активно співпрацює з митними адміністраціями багатьох країн світу, є членом Ради митного співробітництва, продовжує процес приєднання міжнародних конвенцій з питань митної справи у напрямі гармонізації із загальноприйнятими в міжнародній практиці нормами та стандартами.

ВИСНОВКИ З ДРУГОГО ПИТАННЯ:

Державна митна справа - встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності митних органів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи.

ІІІ. МИТНО-ТАРИФНІ ЗАХОДИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

Функції тарифного регулювання в Україні виконує мито, яке є найважливішим інструментом зовнішньоторгової політики держави, що

використовується з метою обмеження ввезення іноземних товарів, захисту та заохочення розвитку вітчизняного виробництва, стимулювання вивезення національних товарів.

Введення мита може мати декілька цілей, серед яких фіскальні, економічні та політичні. На відміну від інших податків, стягнення мита здійснюється не тільки і не стільки з фіскальною метою (формування дохідної частини бюджету), скільки спрямоване в основному на формування раціональної структури експорту й імпорту в умовах відсутності прямого втручання держави до цієї сфери. Метою введення мита може бути здійснення економічного тиску на відповідні держави або створення режиму найбільшого сприяння за політичними мотивами.

В економічно розвинених країнах найбільш розповсюдженим є мито, що стягується з товарів, ввезених до країни, тобто регулюванню підлягає тільки імпорт. Експорт товарів регулюється, як правило, лише в країнах з невисоким рівнем економічного розвитку.

Товари і предмети, які ввозяться до митної території України та вивозяться за межі цієї території, підлягають накладенням мита.

Згідно з ст. 271 МКУ мито - це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України та цим Кодексом, який нараховується та сплачується відповідно до цього Кодексу, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовуються такі види мита:

- ввізне мито;
- вивізне мито;
- сезонне мито;
- особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне.

Забороняється застосовувати інші види мита, крім тих, що встановлені у чинному законодавстві.

Розміри ставок та види мита в Україні встановлюються відповідно до Митного тарифу України, визначеного Законом України "Про Єдиний митний тариф України" та міжнародними договорами.

Митний тариф України - це систематизований звід ставок мита, якими обкладаються товари, які ввозять до митної території України.

Ставки митного тарифу України є єдиними для всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності незалежно від форм власності, організації господарської діяльності та територіального розташування, за винятком випадків, передбачених законами України та її міжнародними договорами.

Митний тариф затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України. Зміни і доповнення до Митного тарифу України мають бути офіційно опублікованими в загальнодоступних засобах масової інформації не пізніше, ніж за 45 днів до дати введення їх в дію. У тому випадку, якщо зазначені документи не будуть офіційно опубліковані, офіційною публікацією вважається публікація в офіційному періодичному виданні Верховної Ради України або Кабінету Міністрів України. Датою

офіційної публікації вважається дата фактичного виходу в світ відповідного номеру цього видання.

Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, митом, крім особливих видів мита, встановлюються цим Кодексом та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Правила оподаткування особливими видами мита встановлюються законами України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту", "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту", "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну".

Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, іншими (крім мита) митними платежами встановлюються Податковим кодексом України з урахуванням особливостей, що визначаються МКУ.

Встановлення нових та зміна діючих ставок ввізного мита, визначених Митним тарифом України, здійснюються Верховною Радою України шляхом прийняття законів України.

У випадках, передбачених законами України (якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України), з метою захисту економічних інтересів України та українських товаровиробників у разі ввезення товарів на митну територію України, незалежно від інших видів мита, можуть застосовуватися особливі види мита: 1) спеціальне мито; 2) антидемпінгове мито; 3) компенсаційне мито.

Особливі види мита встановлюються на підставі рішень Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, прийнятих відповідно до законів України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту", "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту", "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну".

Спеціальне мито встановлюється:

- 1) як засіб захисту національного товаровиробника;
- 2) як заходи у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань.

Антидемпінгове мито встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу.

Компенсаційне мито встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом імпорту, що може заподіяти шкоду національному товаровиробнику.

ВИСНОВКИ З ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ:

Мито - це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України та цим Кодексом, який нараховується та сплачується

відповідно до цього Кодексу, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Митний тариф України - це систематизований збір ставок мита, якими обкладаються товари, які ввозять до митної території України.

IV. ЗАХОДИ НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

Вивчення сутності основних понять й інструментів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є важливим в розумінні механізмів державного управління у цій сфері.

Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності, адміністративні за своєю основою, припускають, насамперед, наявність оперативної й достовірної інформації щодо стану зовнішньої торгівлі. Обґрунтування і гнучке використання інструмента нетарифних методів регулювання, а також даних митної статистики дозволяють визначити і встановити торговий баланс та фіскальні цілі держави.

До числа найбільш розповсюджених інструментів нетарифного адміністративного регулювання-зовнішньоекономічної діяльності відносять ліцензії та квоти.

Ліцензування та квотування експорту й імпорту застосовується виходячи з загальнодержавних цілей, а саме:

- збільшення зовнішньої заборгованості країни;
- порушення рівноваги за окремими товарами на внутрішніх ринках;
- необхідності забезпечення визначених пропорцій між імпортною і вітчизняною продукцією;
- у відповідь на дискримінаційні дії інших держав;
- відповідно до міжнародних угод.

Ліцензування зовнішньоторгових операцій може бути у формі: дозволу на ведення будь-якого виду зовнішньоекономічної діяльності; дозволу на проведення будь-якої експортно-імпоротної операції.

Ліцензування експортно-імпорتنих операцій полягає в необхідності отримання дозволу, виданого державними органами, за здійснення зовнішньоторгових операцій, експортних чи імпорتنих, з певними товарами, включеними до списків ліцензованих за імпортом або експортом.

Ліцензія експортна (імпортна) — це відповідним чином оформлене право на експорт (імпорт) протягом встановленого часу певних товарів або валютних засобів з метою інвестицій та кредитування.

В Україні застосовуються наступні види ліцензій: генеральна; разова (індивідуальна); відкрита (індивідуальна);

Ліцензування зовнішньоторгових операцій тісно взаємопов'язане з кількісними обмеженнями зовнішньоторгових операцій - квотами на імпорт і експорт окремих товарів. Запровадження квот гарантує, що експорт/імпорт певного товару не буде перевищувати встановлених розмірів. Квотування є досить гнучким інструментом державного регулювання зовнішньої торгівлі, оскільки зміна тарифів звичайно регламентується національним законодавством або міжнародними договорами.

Квота експортна (імпортна) - це граничний обсяг визначеної категорії товарів, дозволений для експорту з території України (чи імпорту до території України) протягом встановленого періоду, який визначається в натуральних або вартісних одиницях.

В Україні застосовуються квоти: глобальні; групові; індивідуальні.

Кількісні обмеження імпорту й експорту є жорстким виявом державного регулювання зовнішньої торгівлі. Оскільки дія системи ліцензування і квотування обмежує самостійність підприємств у їх зовнішньоекономічних зв'язках, в адміністративному порядку регулюється ряд країн, з якими можуть бути укладені угоди щодо певних товарів, визначається кількість ряд товарів, що підлягають експорту чи імпорту. При цьому система ліцензування і квотування імпорту й експорту є більш гнучкою й ефективною, ніж економічні важелі зовнішньоторгового регулювання.

Рішення щодо встановлення режиму ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій приймається Кабінетом Міністрів України з визначенням списку конкретних товарів, що підлягають режимові ліцензування і квотування, а також термінів дії цього режиму.

Одним зі специфічних методів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є сертифікація товару.

"Сертифікація відповідності" являє собою дію, що засвідчує за допомогою сертифіката відповідності або знака відповідності, що вироби чи послуги відповідають визначеним стандартам або іншій науково-технічній документації (НТД). При цьому під "сертифікатом відповідності" розуміють документ, а під "знаком відповідності" - знак, який знаходиться під охороною закону, видані відповідно до правил системи сертифікації. Вироби відповідають стандарту, якщо вони задовольняють всім передбаченим щодо цих виробів вимогам. До стандарту звичайно включаються характеристики, які можуть бути об'єктивно перевірені.

Документом, що підтверджує безпеку товару, є: сертифікат відповідності, виданий за результатами сертифікації товару уповноваженим на це органом у встановленому порядку, в тому числі на підставі гігієнічного сертифікату на продукцію, потенційно небезпечну для здоров'я людини; посвідчення щодо наявності сертифікату, виданого на основі іноземного сертифіката на товар уповноваженим на це органом. Підставою для дозволу на ввезення до території України товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації, є документ, виданий відповідними органами.

Найбільш жорсткий кількісний захід нетарифного характеру, який взагалі виключає звичайний комерційний імпорт товарів, визначених категорій, це ембарго. Цей засіб зустрічається в практиці майже всіх країн. Часто ембарго вводиться з чисто політичних мотивів, але в більшості випадків застосовується як останній з заходів з метою економії валюти або захисту вітчизняної промисловості.

ВИСНОВКИ З ЧЕТВЕРТОГОПИТАННЯ:

До числа найбільш розповсюджених інструментів нетарифного адміністративного регулювання-зовнішньоекономічної діяльності відносять ліцензії та квоти.

Ліцензія експортна (імпортна) — це відповідним чином оформлене право на експорт (імпорт) протягом встановленого часу певних товарів або валютних засобів з метою інвестицій та кредитування.

Квота експортна (імпортна) - це граничний обсяг визначеної категорії товарів, дозволений для експорту з території України (чи імпорту до території України) протягом встановленого періоду, який визначається в натуральних або вартісних одиницях.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ:

Єдиний митний тариф України — це систематизований перелік ставок мита, яким обкладаються товари та інші предмети, що ввозяться на митну територію України, вивозяться за межі цієї території або переміщуються транзитом по цій території. Ставки Єдиного митного тарифу України єдині для всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності незалежно від форм власності, організації господарської діяльності і територіального розташування, за винятком випадків, передбачених законами України та міжнародними договорами за її участю.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ

1. Вивчаючи дану тему, **студенти повинні навчитися:** використовувати методи митного права у відображенні зовнішньоекономічної діяльності на засадах законності, реальності, повноти відображення її результатів у документах митного оформлення ;

2. Питання для самоперевірки та контролю засвоєння знань:

1. Назвати основні нормативно-правові документи з регулювання державної митної справи
2. Розкрити сутність понять «митна політика» та «митна справа» та їх роль у митному регулюванні ЗЕД в Україні
3. Охарактеризувати митно-тарифні заходи регулювання зовнішньої торгівлі
4. Розкрити особливості заходів нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі

ТЕМА №3 «МИТНІ РЕЖИМИ»

(лекція 2 години)

ПЛАН

Вступ

I. Поняття та зміст митного режиму.

II. Характеристика митних режимів.

Висновки

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року.
2. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16 квітня 1991 р.
3. Митний кодекс України від 11 липня 2002 р.
4. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р, №4495-ІУ
5. Владимиров К.М., Бардачова В.Ю. Митне регулювання: Навчальний посібник. -2-ге вид. - Херсон: Олді-шіюс, 2002. - 336с.

6. Драганов В.Г. Основи таможенного дела. Экономика. -М.,1998.
7. Дудчак В.І., Мартинюк О.В. Митна справа: Навчальний посібник — К.: КНЕІ,2002.
8. Жорін Ф.Л. Правові основи митної справи в Україні (конспект курсу лекцій з програмних тем): Навчальний посібник.-К.: КНЕУ, 2001.
9. Основи митної справи: Навчальний посібник/За ред. П.В. Пашка. -2 видання, перероб. і доп. - К.: т-во "Знання", КОО, 2002. -318с.
10. Основи таможенного законодательства государств-участников СНГ. - Энциклопедия таможенного дела. - т. 1. - К., 1996. - с.48-93.
11. Пашко П.В. Основи митної справи: Навчальний посібник. -К.: товариство "Знання", КОО, 2000.
12. Сандровський К.К. Митне право в Україні: Навчальний посібник. -К.: Вентурі, 2000.
13. Терещенко С. Основи митного законодавства України: Питання теорії та практики зовнішньо-економічної діяльності: Навч.посіб. -К.: АТ "Август", 2001.
14. Українська митниця: Збірник норм та законодавчих документів / Укладач М.С. Муравйов.-К.: Кобра, 1997.

Навчальна література

1. Курило Т.В. Митне право України : навч. посіб. / Т.В.Курило. – Львів.: Новий світ - 2000, видавець Краснощоків А.А., 2007. – 240 с.
2. Митне право України : навч.посіб. / за аг.ред. В.В.Ченцова та Д.В.Приймаченка / вид. 2. - . К.: Істина, 2008. – 328 с.
3. Митне право України : навч.посіб. / Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан, В.М.Дорогих та ін.; керів. Авт..кол.Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан. - . К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року зі змінами і доповненнями.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

полягає у вивченні таких питань: поняття та зміст митного режиму, характеристика митних режимів.

ВСТУП

Митний режим - це сукупність положень, які визначають статус товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон для митних цілей. Товари і транспортні засоби переміщуються через митний кордон відповідно до їх митних режимів.

Декларант самостійно обирає митний режим, у який розміщуються товари, відповідно до мети їх переміщення через митний кордон України, і на підставі документів, що подаються митному органу для здійснення митного контролю й митного оформлення.

I. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ МИТНОГО РЕЖИМУ

Митний режим - це сукупність положень, які визначають статус товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон для митних цілей [4]. Товари і транспортні засоби переміщуються через митний кордон відповідно до їх митних режимів.

Декларант самостійно обирає митний режим, у який розміщуються товари, відповідно до мети їх переміщення через митний кордон України, і на підставі документів, що подаються митному органу для здійснення митного контролю й митного оформлення (стаття 186 Митного кодексу України). Зміна митного режиму допускається за умови виконання всіх належних процедур щодо заявленого режиму, дотримання вимог законодавства щодо тарифних і нетарифних заходів регулювання та подання митному органу для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів відповідних документів, що підтверджують заявлений режим [5]. Митним кодексом України передбачено застосування таких митних режимів:

- 1) імпорту;
- 2) експорту;
- 3) транзиту;
- 4) тимчасового ввезення (вивезення);
- 5) митного складу;
- 6) реімпорту;
- 7) реекспорту;
- 8) спеціальної митної зони;
- 9) магазину безмитної торгівлі;
- 10) переробки на митній території України;
- 11) переробки за межами митної території України;
- 12) знищення або руйнування;
- 13) відмови на користь держави [11].

Митні режими можна поділити на дві основні групи. До першої групи належать режими при розміщенні в які товари переходять у повне розпорядження особи, що переміщує їх, тобто режими даної групи мають

завершений характер. Це - випуск у вільний обіг, експорт, реімпорт, реекспорт.

Митні режими, що відносяться до другої групи, припускають використання товарів тільки для суворо визначених цілей і при дотриманні встановлених митними органами умов. До цієї групи належать режими: митний склад, магазин безмитної торгівлі, транзит, тимчасове ввезення (вивезення), вільна митна зона, вільний склад, переробка поза митною територією, відмова на користь держави, знищення товарів.

Більшість з перелічених режимів другої групи мають своєю метою вирішення різноманітних економічних завдань:

- 1) складування товарів — мета режиму "митний склад";
- 2) переробка товарів — мета всіх трьох режимів переробки;
- 3) використання товарів при виконанні визначених умов мета режимів "тимчасове ввезення (вивезення)", "вільна митна зона";
- 4) перевезення товарів — мета режиму "транзит" [8].

Отже, існують митні режими, орієнтовані на розвиток торгівлі, промисловості і міжнародних перевезень.

Роль і значення митних режимів дуже великі. Митні режими виконують такі функції:

- 1) встановлюють порядок переміщення товару через митний кордон залежно від призначення товару;
- 2) визначають умови перебування його на/поза митною територією;
- 3) встановлюють рамки, в яких може використовуватися } товар;
- 4) регламентують права та обов'язки особи, що переміщує товари;
- 5) визначають вимоги до товару, що розміщується у даний конкретний режим [12].

ВИСНОВКИ З ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Отже, Митні режими можна поділити на дві основні групи. До першої групи належать режими при розміщенні в які товари переходять у повне розпорядження особи, що переміщує їх, тобто режими даної групи мають завершений характер. Це - випуск у вільний обіг, експорт, реімпорт, реекспорт.

Митні режими, що відносяться до другої групи, припускають використання товарів тільки для суворо визначених цілей і при дотриманні встановлених митними органами умов. До цієї групи належать режими: митний склад, магазин безмитної торгівлі, транзит, тимчасове ввезення (вивезення), вільна митна зона, вільний склад, переробка поза митною територією, відмова на користь держави, знищення товарів.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА МИТНИХ РЕЖИМІВ

Імпорт — митний режим, відповідно до якого товари ввозяться па митну територію України для вільного обігу без обмеження строку їх перебування на цій території та можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень (стаття 74 Митного кодексу України) [3]. Цей митний режим, застосовується до товарів що ввозяться в Україну па підставі

зовнішньоекономічних договорів (контрактів) купівлі-продажу, про здійснення бартерних (товарообмінних) операцій, до товарів що використовуються для взаєморозрахунків під час проведення операцій з давальницькою сировиною, до товарів, що ввозяться для формування статутного фонду підприємств з іноземними інвестиціями або ввозяться на підставі договорів про спільну інвестиційну діяльність, а також в інших передбачених законодавством випадках. При здійсненні бартерних (товарообмінних) операцій оформленню в митному режимі імпорту підлягає імпортна частина товарів, що надходять в Україну за партерним договором (контрактом).

Розміщення товарів у митний режим імпорту передбачає:

- подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови ввезення товарів на митну територію України (оформлення товарів здійснюється з використанням ВМД)
- сплату податків і зборів, якими товари обкладаються відповідно до законів України під час ввезення на митну територію України
- дотримання вимог, передбачених законом, щодо застосування заходів нетарифногерегулювання та інших обмежень [10].

Експорт - митний режим, відповідно до якого товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію та без установлення умов їх використання за межами митної території України. Розміщення товарів у митний режим експорту здійснюється декларантами на підставі договорів (контрактів) купівлі-продажу про здійснення бартерних (товарообмінних) операцій, а також інших зовнішньоекономічних угод, якими передбачено вивезення за межі митної території України товарів, що належать резидентам України, без їх зворотного ввезення. При здійсненні бартерних (товарообмінних) операцій оформленню в цьому митному режимі підлягає експортна частина товару за зовнішньоекономічним бартерним (товарообмінним) договором (контрактом) [3].

Вивезення товарів за межі митної території України в митному режимі експорту передбачає:

- подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови вивезення товарів за межі митної території України (оформлення товарів здійснюється з використанням ВМД);
- сплату встановлених податків і зборів з експортованих товарів;
- дотримання експортером вимог, передбачених законом.

Транзит — митний режим, відповідно до якого товари й транспортні засоби переміщуються під митним контролем між двома митними органами або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання таких товарів і транспортних засобів на митній території України (стаття 200 Митного кодексу України). Цей митний режим

використовується в разі транзитного перевезення товарів через митну територію України. Під час ввезення товарів в Україну в пункті пропуску подається ВМД, оформлена в мінному режимі транзиту, наявність якої є підставою для перевезення товарів під митним контролем у митницю призначення у встановлений митницею відправлення строк [7].

Товари, що переміщуються транзитом, повинні перебувати в незмінному стані (винятком є зміни внаслідок природного зношення або втрати за нормальних умов транспортування та зберігання), не використовуватися на території України ні з якою іншою метою, крім транзиту, і бути доставлені в митний орган призначення в строк, визначений митним органом відповідно до чинних в Україні нормативів на перевезення товарів виходячи з виду транспорту, маршруту, відстані до кінцевого пункту та інших умов перевезення. До цього строку не включаються час зберігання товарів на складах у разі перевантаження з одного виду транспорту на інший, а також час необхідний для здійснення інших операцій з товарами, дозволених митними органами.

Транзит товарів супроводжується товарно-транспортною накладною, складеною мовою міжнародного спілкування.

При декларуванні транзитних товарів відповідно до митного законодавства України митним органам подається ВМД. Декларування ж транзитних товарів, що переміщуються авіаційним транспортом, здійснюється за авіаційною вантажною накладною та/або вантажною відомістю з поданням митним органам ВМД. У разі транзиту товару в межах одного пункту пропуску ВМД не подається.

Тимчасове ввезення (вивезення) товарів-митний режим, за якого користування товарами на митній території країни або за її межами припускається з повним або частковим звільненням від мит, податків і без вжиття заходів економічної політики [3].

Тимчасово ввезені (вивезені) товари підлягають поверненню в незмінному стані, крім змін внаслідок природного зносу або зменшення за нормальних умов транспортування і зберігання.

Терміни тимчасового ввезення (вивезення) товарів не можуть бути більше двох років, проте ДМСУ має право для окремих категорій товарів встановлювати більш короткі або, навпаки, триваліші терміни тимчасового ввезення (вивезення) товарів. Застосування цього режиму припускається лише за умов надання зобов'язань про зворотне вивезення (ввезення) та забезпечення сплати мита.

Аналізований митний режим частіше за все заявляють при ввезенні (вивезенні) виставкових експонатів, рекламних матеріалів, багатооборотної тари, транспорту, що здійснює міжнародні перевезення, устаткування для науково-дослідних або навчальних цілей, якщо їх використання носить разовий характер і не має сенсу розміщувати їх у режим випуску у вільний обіг.

Державна митна служба встановлює перелік категорій товарів, розміщення яких у митний режим тимчасового ввезення (вивезення) не припускається. До них належать:

- витратні матеріали і зразки;
- харчові продукти, напої, включаючи алкогольні, тютюнові вироби, за винятком випадків тимчасового ввезення (вивезення) у рекламних або демонстраційних цілях в одиничних примірниках;
- квотування товарів, призначених для вивозу;
- промислові відходи [6].

Також встановлюється перелік товарів, що розміщуються у режим тимчасового ввезення (вивезення), з повним звільненням від мита, податку на додану вартість та акцизу. Повне звільнення • від мита і податків можливе на термін не більше 1 року.

При частковому звільненні за кожний повний і неповний календарний місяць сплачується 3 % від суми мит і податків, що підлягала б сплаті, якщо товари були б випущені у вільний обіг.

У день закінчення встановлених термінів неповернені тимчасово ввезені (вивезені) товари повинні бути заявлені в інший митний режим або переміщені на склади тимчасового зберігання, засновані митними органами.

Митний склад - це митний режим, за якого завезені товари зберігаються під митним контролем без стягування мит і податків і без вжиття до товарів заходів економічної політики в період зберігання.

Товари, призначені для вивезення відповідно до митного режиму експорту, зберігаються під митним контролем з наданням пільг, передбачених чинним митним законодавством [4].

У режим митного складу можуть розміщуватись будь-які товари, за винятком заборонених до ввезення на митну територію країни і до вивезення з неї, а також в інших випадках, якщо це передбачено відповідними нормативними актами.

Забезпечення зберігання товарів здійснюється шляхом використання спеціально виділеного та обладнаного приміщення — *митного складу*.

Митні склади поділяються за ступенем відкритості на *відкриті* і *закриті*. Відкриті призначені для використання будь-якими особами, закриті - суворо обмеженим колом осіб. За складом фундаторів митні склади діляться на склади, засновані митними органами, і склади, засновані фізичними особами. Склади, засновані митними органами, в усіх випадках є відкритими. У разі заснування митних складів фізичними особами митний склад може бути як відкритого, так і закритого типу, і для його відкриття власнику необхідно одержати в митниці ліцензію на відкриття митного складу, що видається тільки у разі виконання ряду умов у частині устаткування складу, площі, оплати зборів.

Товари можуть знаходитися в режимі митного складу протягом трьох років. Для окремих категорій товарів термін перебування товарів у режимі митного складу може бути скорочено до 1 року. Нижня межа терміну збереження товарів на митному складі не визначена.

Після закінчення встановлених термінів збереження товар повинен бути заявлений і розміщений в інший митний режим або переміщений на склад тимчасового зберігання, яким володіє митний орган. Відповідальність за сплату мита, податків та внесення інших митних платежів несе власник митного складу [13].

Митний склад використовується винятково для збереження товарів, розміщених у режим митного складу. При цьому з дозволу митного органу з цими товарами може проводитися цілий ряд операцій: роздрібнення партій, формування відправлень, сортування, упакування, переупаковка, маркірування, навантаження і розвантаження.

Реімпорт товарів—митний режим, за якого вітчизняні товари, вивезені раніше з митної території країни відповідно до режиму експорту, зворотно ввозяться у встановлені терміни без стягнення мит і податків, а також без вжиття щодо них заходів економічної політики [3]. Товари можуть розміщуватись у митний режим реімпорту будь-якою особою, незалежно від того, хто їх вивозив. Для розміщення товарів у митний режим реімпорту вони повинні одночасно відповідати ряду умов:

- бути вивезеними з території країни відповідно до митного режиму експорту;
- бути до моменту вивезення вітчизняними товарами;
- бути завезені на митну територію країни протягом певного терміну з моменту вивезення (в Україні цей термін обмежений 1 роком);
- перебувати в тому ж стані, в якому були на момент вивезення, за винятком природного зносу або зменшення за нормальних умов транспортування або зберігання [11].

Використання товарів у виробничих або комерційних цілях за межами країни не є перешкодою для їх розміщення у митний режим реімпорту за умови виконання вищезгаданих умов.

Зазначені товари можуть також піддаватися операціям по забезпеченню їх цілісності, дрібному ремонту, упорядкуванню за умови, що вартість їх, зумовлена на момент вивезення, не збільшилась у результаті таких операцій.

При реімпорті товарів протягом трьох років з моменту вивезення митний орган повертає сплачені суми, вивізних мит і податку на експорт, якщо:

- товари вивозилися і ввозяться тією самою особою, що оплатила вивізне мито або податок на експорт;
- у митний орган, що робить митне оформлення, надається вантажна митна декларація (ВМД), на підставі якої нараховувались і стягувались мита, і письмове підтвердження митного органу, якому вони сплачувались, про фактичне надходження платежів на рахунок митниці.

Реекспорт товарів - митний режим, за якого іноземні товари вивозяться з митної території країни без стягнення або з поверненням ввізних мит і податків і без вжиття заходів економічної політики (ліцензування і квотування) (стаття 196 Митного кодексу України).

Реекспорт товарів допускається з дозволу митного органа, що подається у порядку, встановленому ДМС.

Митне оформлення іноземних товарів, що вивозяться з митної території країни відповідно до митного режиму реекспорту, здійснюється тільки з дозволу ДМС і тільки у разі забезпечення сплати мита і податків внесенням сум на депозит, що належить митниці, в якій провадитиметься митне оформлення товарів.

Якщо товари при їх ввезенні заявляються митному органу країни як призначені безпосередньо і винятково для реекспорту, термін їх ввезення на митну територію країни не може перевищувати певного терміну. В Україні фактичне вивезення має бути здійснено не пізніше 1 року з дня подання митної декларації. Такі товари, при неможливості їх своєчасного вивезення, повинні бути поміщені на склад тимчасового зберігання або на митний склад.

Розмішувати у митний режим реекспорту можна і товари, заявлені спочатку в інший митний режим, наприклад митний склад, проте зробити це можна також протягом певного терміну - 2 років з моменту ввезення товарів. При цьому реекспортовані товари повинні перебувати в тому ж стані, в якому вони були на момент ввезення, крім зміни внаслідок природного зносу або зменшення за нормальних умов транспортування і зберігання. Після підтвердження факту вивезення товарів заявником режиму сплачені ввізні мита і податки повертаються.

Спеціальна (вільна) митна зона - митний режим, за яких іноземні товари розміщуються і використовуються у відповідних територіальних межах або приміщеннях (місцях) без стягування мит, податків, а також без вжиття до зазначених товарів заходів економічної політики. Вітчизняні ж товари розміщуються і використовуються на умовах, що застосовуються до вивезення відповідно до режиму експорту у порядку, обумовленому митним законодавством (стаття 217 Митного кодексу України). У документах ООН нараховується понад 30 різноманітних найменувань вільних зон (вільні митні зони в портах — порто-франко, вільні від митного обкладення склади, вільні транзитні території тощо). У міжнародній правовій практиці широко вживається визначення, що міститься в додатку VIII до Конвенції про гармонізацію і спрощення митних процедур 1973 р. (Кіото): "Під вільною зоною варто розуміти частину території однієї держави, на яку завезені товари звичайно розглядаються як товари, що знаходяться за межами митної території стосовно права імпорту і відповідних податків, і не піддаються звичайному митному контролю". Спеціальна митна зона як територія, на якій діє митний режим вільної митної зони, створюється в країні за рішенням уряду, узгодженому з цілим рядом міністерств і відомств. Товари можуть знаходитися на території вільної митної зони без обмеження термінів. У вільній митній зоні припускається будь-яка виробнича і комерційна діяльність, крім роздрібною торгівлі і діяльності, забороненої законодавством країни. Території вільних митних зон і вільних складів розглядаються як ті, що знаходяться поза митною територією країни, а периметр вільної митної зони визнається її митним кордоном.

При ввезенні іноземних і вітчизняних товарів у вільні митні зони або розміщенні їх на вільні склади мита, податки не стягуються і заходи економічної політики не вживаються.

При переміщенні товарів з території вільних митних зон і з вільних складів в іншу частину митної території країни і при вивезенні товарів з території вільних митних зон і вільних складів за межі митної території країни мита, податки стягуються і заходи економічної політики вживаються залежно від країни походження товарів.

Магазин безмитної торгівлі - митний режим, за якого товари перебувають і реалізуються в роздріб під митним контролем на митній території країни без стягнення мит, податків і без вжиття щодо товарів заходів економічної політики (стаття 225 Митного кодексу України). Товари, розміщені у митний режим магазину безмитної торгівлі, реалізуються безпосередньо в спеціальних магазинах. Магазины безмитної торгівлі можуть засновуватися в портах, аеропортах, відкритих для міжнародного пасажирського сполучення, у пунктах пропуску через кордон, призначених для перетину кордону фізичними особами. Магазин безмитної торгівлі може засновуватися вітчизняними особами, що одержали ліцензію ДМС на відкриття такого магазину. Термін дії ліцензії 3 роки.

До місця розташування магазину безмитної торгівлі, його облаштованості висуваються достатньо жорсткі вимоги. Державна митна служба встановлює перелік товарів, розміщення яких у режим магазину безмитної торгівлі неприпустимо.

Товари, реалізація яких є обмеженою на території держави, можуть реалізовуватись лише за умови дотримання вимог національного режиму.

Відповідальність за сплату мит і податків несе власник магазину. При закритті магазину безмитної торгівлі він стає складом тимчасового зберігання.

Як уже зазначалось, продавати товари в таких магазинах дозволено тільки в роздріб. Продаж здійснюється за розрахунок готівки або по кредитних картках фізичних осіб, що виїжджають за кордон. Основою економічної доцільності застосування даного митного режиму є можливість одержання прибутку фактично за рахунок імпортного товару і зовнішнього споживача. Значне зниження собівартості товару за рахунок фактичної відсутності митних витрат збільшує товарообіг магазину, створює сприятливі умови для розвитку інфраструктури аеропортів, портів і т. д. Обмеженість застосування даного режиму диктується рівнем розвитку міжнародних пасажирських сполучень.

Переробка товарів на митній території - митний режим за якого іноземні товари використовуються у встановленому порядку для переробки на митній території країни без вжиття заходів економічної політики і з поверненням сум ввізного мита і податків за умови вивезення відповідно до митного режиму експорту продуктів переробки за межі митної території країни [11]. При ввезенні товарів на переробку на митній території потрібне забезпечення сплати митних платежів у вигляді внесення належних коштів на

депозит митного органу, що потім повертаються після закінчення процедури переробки і повернення продуктів переробки. Мита можуть бути повернуті за умови вивезення не пізніше двох років з дня переміщення товару через митний кордон. По закінченні цього терміну вони перераховуються до державного бюджету.

Переробка товарів на митній території держави можлива лише за наявності ліцензії. Умовами видачі ліцензії є: можливість ідентифікації в продуктах переробки ввезених товарів і сприяння переробки вивезення продуктів переробки чи використання вітчизняних виробничих потужностей.

Операції з переробки товарів включають:

- виготовлення товару, у тому числі монтаж, складання і підгонку під інші товари;
- власне переробку й обробку товарів;
- ремонт товарів, включаючи їх відновлення і впорядкування;
- використання деяких товарів, що сприяють виробництву продуктів переробки або полегшують його, навіть якщо ці товари цілком або частково споживаються в процесі переробки [14].

Переробка товарів поза митною територією - митний режим, за якого вітчизняні товари вивозяться без вжиття щодо них заходів економічної політики і використовуються поза митною територією країни з метою їх переробки і наступного випуску продуктів переробки у вільний обіг на митній території країни з повним або частковим звільненням від мита і податків, а також без вжиття до товарів заходів економічної політики (стаття 237 Митного кодексу України). Застосування режиму переробки поза митною територією має ряд особливостей. Головною умовою застосування зазначеного митного режиму є те, що переробка товарів поза митною територією держави не повинна завдавати шкоди її національним економічним інтересам. При вивезенні товарів на переробку поза митною територією існують обмеження:

- дозвіл на переробку поза митною територією видається тільки за наявності можливості встановити, що продукти переробки утворилися в результаті переробки вивезених товарів;

- не припускається видача ліцензії на переробку поза митною територією, якщо як продукти переробки заявлені такі товари: меблі; пиломатеріали: тирсоплити та аналогічні плити з деревини; спирт етиловий; алкогольні вироби; тютюнові вироби; пиво, продукти харчування; шкіра зі шкір тварин; вироби з натуральної і штучної шкіри, включаючи взуття; ювелірні вироби в зв'язку з відсутністю можливості ідентифікації вихідних товарів у продуктах переробки [11].

Економічна основа використання митного режиму переробки поза митною територією полягає в доцільності здійснення за кордоном такого роду операції з товарами по їхній переробці, що неможливо із заданою ефективністю здійснити всередині країни. Використання іноземної доданої вартості і стимулювання вітчизняних сировинних галузей у поєднанні з використанням продуктів переробки на товарному ринку країни за умови

мінімізації митних витрат робить товари конкурентноздатними, а використання вітчизняної складової структури витрат на їх виробництво — найефективнішим.

Обмеження на окремі операції з переробки встановлюються державною митною службою за узгодженням з Міністерством економіки.

Митні органи можуть встановлювати обов'язкову кількість виходу продуктів переробки товарів, термін здійснення процедури переробки товарів у кожному конкретному випадку, але він не може перевищувати 90 днів.

Знищення або руйнування товарів - митний режим, за якого іноземні товари і транспортні засоби знищуються під митним контролем, без стягування мита, податку з доданої вартості, акцизів, інших податків, стягування яких покладено на митні органи, а також; без вжиття заходів економічної політики. Знищенню підлягають тільки фактично завезені з дозволу митниці товари (стаття 243 Митного кодексу України).

Знищення може бути:

- повним (спалювання, руйнування, захоронення тощо),
- приведення товарів у стан, непридатний для використання (демонтаж;, механічні пошкодження).
- Не припускається розміщення у митний режим знищення товарів і транспортних засобів:
  - заборонених до ввезення;
  - прийнятих як предмет застави;
  - на які накладено арешт;
  - вилучених у справах про контрабанду, порушення митних правил і т. п.;
  - стосовно яких судами прийнято рішення про конфіскацію;
  - предметів художнього, історичного та археологічного надбання країни;
  - видів тварин і рослин, що знаходяться під загрозою зникнення, їх частин [8].

Митний орган не дає дозволу на розміщення товарів і транспортних засобів у митний режим знищення, якщо знищення товарів і транспортних засобів може заподіяти шкоду навколишньому середовищу, спричинити витрати для держави, коли митний орган не має можливості здійснення контролю за фактичним знищенням товарів і транспортних засобів.

Застосування режиму знищення припускається, якщо в результаті використання обраного способу знищення товарів і транспортних засобів вони цілком втрачають свої початкові споживчі властивості і вартість.

Відходи (залишки), що утворилися в результаті знищення товарів і транспортних засобів, повинні бути розміщені під відповідний митний режим як іноземні товари, що знаходяться під митним контролем. Відходи (залишки), подальше використання котрих неможливо і/або вартість котрих менше 20 доларів США, митними платежами не оподатковуються.

Відмова від товару на користь держави - митний режим, за якого особа відмовляється від товару без стягнення мит, податків, а також без вжиття

заходів економічної політики (стаття 246 Митного кодексу України). Цей режим може використовуватися тільки з дозволу начальника структурного підрозділу митного органу за умови, що відмова від товарів або транспортних засобів не спричинить для держави жодних витрат, що товар ліквідний, тобто вартість цілком окупить усі витрати митного органу по його реалізації [9].

Повинні бути наявними всі дозволи органів державного контролю стосовно товарів і транспортних засобів, що підлягають такому контролю.

Не припускається розміщення у режим відмови на користь держави товарів, заборонених до ввезення в країну, переміщених раніше під режимами випуску для вільного обігу або реімпорту, а також озброєння, боєприпасів, урану, шифрувальної техніки, наркотичних засобів, енергії різних видів, різноманітних відходів і т. п. Також забороняється змінювати режим відмови на користь держави на будь-який інший митний режим.

Митні органи при застосуванні цього режиму звільняються від задоволення будь-яких майнових вимог третіх осіб відносно товарів, транспортних засобів, від яких декларант відмовився на користь держави.

ВИСНОВКИ З ДРУГОГО ПИТАННЯ

Отже, *Імпорт* — митний режим, відповідно до якого товари ввозяться па митну територію України для вільного обігу без обмеження строку їх перебування на цій території та можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень (стаття 188 Митного кодексу України). *Транзит* — митний режим, відповідно до якого товари й транспортні засоби переміщуються під митним контролем між; двома митними органами або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання таких товарів і транспортних засобів па мишій території України (стаття 200 Митного кодексу України).

ВИСНОВКИ

Митний режим - це сукупність положень, які визначають статус товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон для митних цілей. Товари і транспортні засоби переміщуються через митний кордон відповідно до їх митних режимів.

Імпорт — митний режим, відповідно до якого товари ввозяться па митну територію України для вільного обігу без обмеження строку їх перебування на цій території та можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень (стаття 188 Митного кодексу України).

Експорт - митний режим, відповідно до якого товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію та без установлення умов їх використання за межами митної території України.

Транзит — митний режим, відповідно до якого товари й транспортні засоби переміщуються під митним контролем між; двома митними органами або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого

використання таких товарів і транспортних засобів на місій території України (стаття 200 Митного кодексу України).

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ:

1. Вивчаючи дану тему, **студенти повинні навчитися:** здійснювати: аналіз нормативно-правових документів у галузі митного права, опис нормативного регулювання процедур митного огляду, митного контролю та митного оформлення у відповідності до чинного законодавства України;

2. Питання для самоперевірки та контролю засвоєння знань:

1. Поняття митного режиму.
2. Зміст митного режиму
3. Характеристика митних режимів.

ТЕМА № 4 «МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ» (лекція 2 години)

ПЛАН

ВСТУП

I. Класифікація товарів при митному оформленні. Документи для проведення митного оформлення.

II. Основні процедури та етапи митного оформлення товарів.

III. Декларування товарів. Діяльність митного брокера. Товари, які не підлягають пропуску через митний кордон України.

ВИСНОВКИ

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року.
2. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16 квітня 1991 р.
3. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р, №4495-ІУ
4. Конвенція про спрощення митних формальностей (Женева, 3 листопада 1923 р.);
5. Конвенція про оцінку товарів в митних цілях (Брюссель, 15 грудня 1950 р.);
6. Генеральна угода про Тарифи і Торгівлю (ГАТТ) (Женева, 30 жовтня 1947 р.);
7. Міжнародна конвенція про гармонізацію та спрощення митних процедур. (Кіото, 18 травня 1973 р.);
8. Конвенція про спрощення митних формальностей (Женева, 3 листопада 1923 р.);

9. Конвенція про оцінку товарів в митних цілях (Брюссель, 15 грудня 1950 р.);
10. Генеральна угода про Тарифи і Торгівлю (ГАТТ) (Женева, 30 жовтня 1947 р.);
11. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ІТІ) (Відень, 7 червня 1971 р.);
12. Міжнародна конвенція про гармонізацію та спрощення митних процедур. (Кіото, 18 травня 1973 р.);
13. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О.П.Гребельник. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 696 с.
14. Курило Т.В. Митне право України : підручник / Т.В.Курило. – К.: Кондор, 2007. – 452 с.
15. Ківалов С.В., Кормич Б.А. Митна політика України: Підручник. – Одеса: Юридична література, 2001. – С.26-27.
16. Основа митної справи в Україні : підручник / За ред. П.В.Пашка. – К.: Знання, 2008. – 651 с.
17. Сандровский К.К. Международное таможенное право: учебник / К.К.Сандровский. - К.: Знання, 2007. – 457 с.
18. Голомовзий В.М. Митне регулювання: навч.посіб. / В.М.Голомовзий, Л.А.Панкова, О.Ю.Григорев, А.О.Босак, Н.Л.Калиновська, В.Г.Саяпіна. – Львів: Вид-во Нац.університету «Львівська Політехніка», 2004. – 240 с.
19. Жорін Ф.Л. Правові основи митної справи в Україні: навч. посіб. – 2007. – 248 с.
20. Ківалов С.В. Митна політика України : навч. посіб. / С.В.Ківалов / Серія: Митна справа. – Одеса: ПЛАСКЕ, 2001. – 256 с.

Навчальна література

21. Курило Т.В. Митне право України : навч. посіб. / Т.В.Курило. – Львів.: Новий світ - 2000, видавець Краснощоків А.А., 2007. – 240 с.
22. Митне право України : навч.посіб. / за аг.ред. В.В.Ченцова та Д.В.Приймаченка / вид. 2. - . К.: Істина, 2008. – 328 с.
23. Митне право України : навч.посіб. / Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан, В.М.Дорогих та ін.; керів. Авт..кол.Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан. - . К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.
24. Митне право України. Посібник / За заг. ред. Р.Б. Шишки. – Харків: Національний ун-т внутр. справ, 2001. – 180 с.
25. Основи митної справи : навч. посіб. / під ред. П.В. Пашка. 2007. – 318 с.
26. Пазуха М.Д. Зовнішньоекономічна діяльність (загальні положення): навч.мето. посіб. / М.Д.Пазуха. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 230 с.
27. Савченко Л. А. Правові основи фінансового контролю : навч. посібник / Л. А. Савченко. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 504 с.
28. Шаркун А.А. Митне оформлення товарів та транспортних засобів: навч. посіб. – Кондор, 2007. – 384с.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

розглянути питання класифікація товарів при митному оформленні, документи для проведення митного оформлення, вантажна митна декларація (ВМД), основні етапи митного оформлення товарів, декларування товарів, діяльність митного брокера, товари, які не підлягають пропуску через митний кордон України.

ВСТУП

У митному праві терміном товар визначають будь-яке рухоме майно, яке переміщується через митний кордон, у тому числі валюта, валютні цінності, електрична, теплова та інші види енергії, транспортні засоби, а також продукція, на яку поширюються права інтелектуальної власності, послуги, роботи.

Однією з ознак, за якими можна класифікувати документи, необхідні для проведення митного оформлення, є напрям переміщення вантажів - експорт, імпорт, транзит.

Оформлена вантажна митна декларація засвідчує надання суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності права на розміщення товарів у визначений митний режим і підтверджує права та обов'язки зазначених у ВМД осіб щодо здійснення ними відповідних правових, господарських та інших операцій.

I. КЛАСИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ПРИ МИТНОМУ ОФОРМЛЕННІ. ДОКУМЕНТИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ

У митному праві терміном товар визначають будь-яке рухоме майно, яке переміщується через митний кордон, у тому числі валюта, валютні цінності, електрична, теплова та інші види енергії, транспортні засоби, а також продукція, на яку поширюються права інтелектуальної власності, послуги, роботи (ст. 1 Митного кодексу України).

У митних цілях усі товари, які обертаються у міжнародній торгівлі, систематизовані у ТН ЗЕД, яка діє з 1950 року (в Брюсселі було підписано Конвенцію про створення товарної номенклатури). В нашій країні цей класифікатор діє з 1 січня 1991 року. Основу ТН ЗЕД, що діє в Україні складають номенклатура Гармонізованої системи Ради Митного співробітництва (РМС) і Комбінована тарифно-статистична номенклатура Європейського економічного співробітництва (КН ЄЕС). Загалом цифровий код ТН ЗЕД України містить дев'ять знаків, що створюють такі складові цього коду: перші шість знаків (цифр) визначають код товару за номенклатурою гармонізованої системи. Ті ж шість цифр плюс сьомий і восьмий знаки - це код товару по КН ЄЕС. Дев'ятий знак може бути використаним для подальшої деталізації певних товарних груп (позицій) в інтересах України [1].

Товари, що обертаються у світовій торгівлі та класифіковані у ТН ЗЕД, поділено на шість рівнів класифікації, де найвищим є XXI розділ (формується на підставі походження товару, матеріалу, призначення та хімічного складу), який далі поділяють на 97 груп (формується за принципом послідовності обробки товарів, починаючи від сировини до готових виробів), 33 підгрупи, 1241 товарну позицію, 3558 підпозицій та 5019 субпозицій (на основі таких ознак як ступінь обробки, призначення матеріал, з якого виготовлено товар, та його призначення у світовій торгівлі).

ТН ЗЕД має додаток — Пояснення до Товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності, які дають тлумачення до всіх товарних угруповань ТН ЗЕД, починаючи з пояснень загального характеру, які далі конкретизуються. Ця інформація необхідна для однозначного віднесення конкретного товару, що розглядається, до класифікаційних угруповань ТН ЗЕД. Ці Пояснення до ТН ЗЕД складаються з 5 томів.

Документи для проведення митного оформлення

Митний кодекс України передбачає, що суб'єкти ЗЕД у разі переміщення товарів через митний кордон України зобов'язані подавати митним органам документи для митного контролю. Такими документами є:

- вантажна митна декларація;
- товаросупроводжуючі документи;
- зовнішньоекономічний контракт;
- у разі необхідності, підтвердження торгово-промислової палати стосовно коду або ціни товару, зазначеної у товарних документах.

Митні органи можуть також вимагати такі документи як рахунок-фактура, рахунок-проформа, специфікації, пакувальні листи, різноманітні

сертифікати, довідки банків про надходження або ненадходження коштів, страховий поліс на партію вантажу або документ, що засвідчує внесення заставної суми митних платежів за експортну чи імпорتنу партію вантажу, а також документи, які свідчать про виконання державних вимог нетарифного регулювання (ліцензії, сертифікати) та інші.

Однією з ознак, за якими можна класифікувати документи, необхідні для проведення митного оформлення, є напрям переміщення вантажів - експорт, імпорт, транзит.

Найбільше документів стосується митного оформлення імпорتنих вантажів, що свідчать про державні протекціоністські заходи, спрямовані на захист вітчизняного внутрішнього ринку від проникнення товарів іноземного виробництва. Водночас кількість документів, необхідних для проведення експортних операцій, не набагато менша, що свідчить про певні державні обмеження експорту деяких товарів [2].

ВИСНОВКИ З ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Отже, Товари, що обертаються у світовій торгівлі та класифіковані у ТН ЗЕД, поділено на шість рівнів класифікації, де найвищим є XXI розділ (формується на підставі походження товару, матеріалу, призначення та хімічного складу), який далі поділяють на 97 груп (формується за принципом послідовності обробки товарів, починаючи від сировини до готових виробів), 33 підгрупи, 1241 товарну позицію, 3558 підпозицій та 5019 субпозицій (на основі таких ознак як ступінь обробки, призначення).

Митні органи можуть також вимагати такі документи як рахунок-фактура, рахунок-проформа, специфікації, пакувальні листи, різноманітні сертифікати, довідки банків про надходження або ненадходження коштів, страховий поліс на партію вантажу або документ, що засвідчує внесення заставної суми митних платежів за експортну чи імпорتنу партію вантажу, а також документи, які свідчать про виконання державних вимог нетарифного регулювання (ліцензії, сертифікати) та інші.

II. МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ (МД). ОСНОВНІ ЕТАПИ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ

Основним документом при митному оформленні є митна декларація (МД) ст. 258-261 МКУ.

Митна декларація (МД) - це уніфікований документ, який містить відомості про товари та майно, які переміщуються через митний кордон України, про відправника, одержувача та особу, яка здійснювала декларування вантажів, про порядок переміщення вантажів через кордон, умови поставки, способи розрахунків та інші дані, необхідні для митного оформлення. ВМД застосовується при митному оформленні товарів, фактурна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 100 доларам США, а також на товари, до яких вживаються заходи економічної політики, стягується мито і податки.

Оформлена вантажна митна декларація засвідчує надання суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності права на розміщення товарів у визначений митний режим і підтверджує права та обов'язки зазначених у ВМД осіб щодо здійснення ними відповідних правових, господарських та інших операцій.

ВМД являє собою документ форми МД-5 на п'яти зброшурованих основних аркушах різного кольору та відповідної кількості додаткових аркушів уніфікованого адміністративного документа форми МД-3.

Оформлені органом Державної митної служби аркуші ВМД розподіляються в такому порядку:

- перший основний аркуш - примірник для митного органу, який здійснював митне оформлення;
- другий основний аркуш - примірник для статистики, передається до підрозділу митної статистики органу Державної митної служби;
- третій основний аркуш використовується у підрозділі митних доходів і платежів органу Державної митної служби;
- четвертий основний аркуш використовується залежно від виду зовнішньоекономічної операції:
  - при оформленні товару, що вивозиться за межі України, передається декларанту разом з товаром у митницю. Після проведення процедури пропуску він передається до архіву митниці;
  - при оформленні товару, що ввозиться на територію України, він передається декларанту;
  - п'ятий основний аркуш - примірник для декларанта - передається декларанту.

До ВМД може бути додано не більше 33 додаткових аркушів, що дозволить задекларувати не більше 100 найменувань товарів. У ВМД не і додаткових аркушах не повинно бути підчисток і виправлень.

Достовірність зазначених декларантом даних у ВМД, яка заповнена згідно з чинними правилами та засвідчена ним у встановленому порядку, закріплюється одним з видів митного забезпечення (штамп "під митним

контролем") на всіх аркушах ВМД і реєстраційним номером, а також записом у журналі обліку вантажних митних декларацій. Після завершення цієї процедури декларант несе юридичну відповідальність за дані, зазначені у ВМД. Ця декларація не може бути відкликана декларантом.

У разі прийняття ВМД до оформлення їй надається реєстраційний номер і здійснюється реєстрація в журналі обліку ВМД. Реєстраційний номер ВМД - 12-значний цифровий код, в якому:

- перші п'ять знаків - код органу Державної митної служби, в якому реєструється ВМД, за Класифікатором митних органів;
- шостий знак - остання цифра поточного року, котра відокремлюється з обох боків похилою рисою;
- останні шість знаків - порядковий номер в декларації в журналі обліку ВМД (у порядку зростання протягом поточного року, починаючи з одиниці).

Заповнення граф і розділів ВМД проводиться відповідно до митного режиму, під який розміщується товар.

ВМД заповнюється державною мовою, на комп'ютері або друкарській машинці. Бланки ВМД, заповнені нерозбірливо, митними органами як декларації не розглядаються і не приймаються.

ВМД вважається оформленою за наявності на всіх її аркушах особистої номерної печатки інспектора митниці, який здійснює митне оформлення товару.

За типами ВМД поділяються на:

- 1) імпорتنі (ІМ);
- 2) експортні (ЕК);
- 3) транзитні (ТР).

Основні етапи митного оформлення товарів

Митне оформлення товарів здійснюється на підставі "Типової технології митного контролю та митного оформлення товарів та інших предметів", "Положення про ВМД", інших нормативних актів ДМСУ з метою визначення послідовності дій посадових осіб митних органів при здійсненні митного контролю та митного оформлення товарів та інших предметів.

Основні етапи митного оформлення товарів такі:

I етап - прийняття ВМД до оформлення та контроль відповідності даних електронної копії ВМД даним, зазначеним у ВМД на паперовому носії.

II етап - контроль за виконанням вимог товарної номенклатури Митного тарифу України при класифікації товарів для цілей митного оформлення.

III етап - контроль за правильністю визначення митної вартості.

IV етап - контроль за надходженням і нарахуванням мита, податку на додану вартість, акцизного та митних зборів; верифікація сертифікатів.

V етап — логічний контроль та контроль правильності застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

VI етап - проведення митного огляду. Уразі здійснення декларантом ідентифікаційного огляду товарів митний огляд під час проведення митного

контролю й митного оформлення товарів і транспортних засобів здійснюється за наявності достатніх підстав, що ці товари переміщуються з порушенням чинного законодавства України. Цей етап складається з таких стадій:

1 стадія - прийняття рішення начальником оперативного підрозділу або іншою посадовою особою, що має на це право, про необхідність проведення митного огляду.

2 стадія - митний огляд.

VII етап - завершення митного оформлення.

- 1 стадія - нарахування та стягнення збору за митне оформлення товарів у зонах митного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств, що зберігають такі товари, чи поза робочим часом, установленим для митниці.

- стадія - завершення митного оформлення.

- стадія - видача оформлених документів декларанту.

- стадія - статистичний контроль.

Рішення про випуск товарів приймається начальником відділу митного оформлення і митного контролю або митного пункту або посадовою уповноваженою особою і підтверджується штампом "Випуск дозволений" на митній декларації, а також у транспортному документі із зазначенням номера митної декларації в правому верхньому кутку транспортного документа.

ВИСНОВКИ З ДРУГОГО ПИТАННЯ

Як висновок: Вантажна митна декларація (ВМД) - це уніфікований документ, який містить відомості про товари та майно, які переміщуються через митний кордон України, про відправника, одержувача та особу, яка здійснювала декларування вантажів, про порядок переміщення вантажів через кордон, умови поставки, способи розрахунків та інші дані, необхідні для митного оформлення. ВМД застосовується при митному оформленні товарів, фактурна вартість яких перевищує суму, еквівалентну 100 доларам США, а також на товари, до яких вживаються заходи економічної політики, стягується мито і податки.

Митне оформлення товарів здійснюється на підставі "Типової технології митного контролю та митного оформлення товарів та інших предметів", "Положення про ВМД", інших нормативних актів ДМСУ з метою визначення послідовності дій посадових осіб митних органів при здійсненні митного контролю та митного оформлення товарів та інших предметів.

III. ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ. ДІЯЛЬНІСТЬ МИТНОГО БРОКЕРА. ТОВАРИ, ЯКІ НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ ПРОПУСКУ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Декларування - це повідомлення митному органу учасниками ЗЕД необхідних для митного оформлення та митного контролю відомостей про товари, які переміщуються через митний кордон України, їх митний режим та інші відомості, які потрібні для митного оформлення (ст. 81 МКУ).

Декларування виражається в поданні митної декларації в усній (при митному оформленні ручної поклажі чи багажу пасажирів), електронній або письмовій формі, інших документів та інформації, необхідних для митного оформлення і митного контролю.

Декларування митними органами товарів, які переміщуються через митний кордон громадянами, здійснюється безпосередньо цими громадянами шляхом заяви в установленій формі точних даних про мету переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів і про самі товари та інші предмети, а також будь-яких відомостей, потрібних для митного оформлення[3].

Декларування товарів, транспортних засобів та інших предметів міжнародних, іноземних організацій, представництв здійснюється безпосередньо їх власником або на основі договору з іншими підприємствами, юридичними особами, які допущені митницею до декларування. Предмети, що переміщуються через кордон фізичними особами, декларуються цими особами. Допущення митницею юридичної особи до декларування здійснюється шляхом видачі свідоцтва про визнання цієї особи декларантом. Декларантом може бути: > власник або за його дорученням відправник чи одержувач;

- митний брокер;
- експедитор;
- перевізник.

Митний брокер - це будь-яка українська фізична або юридична особа, зареєстрована як суб'єкт підприємницької діяльності, котра здійснює будь-які операції щодо митного оформлення, виконує посередницькі функції за рахунок і за дорученням особи, яку представляє (ст. 176-181 МКУ).

Для здійснення митної брокерської діяльності суб'єкту ЗЕД необхідно отримати ліцензію ДМСУ та мати у своєму штаті особу митного брокера, якому видано кваліфікаційне свідоцтво.

Для отримання кваліфікаційного свідоцтва митний брокер подає заяву в митницю, в зоні діяльності якої він розташований, де вона розглядається на протязі 15 днів (або 1 місяця). Для видачі кваліфікаційного свідоцтва у митниці створюється екзаменаційна комісія, яка приймає екзамени у кандидатів з метою визначення достатності їх рівня знань і кваліфікації для здійснення декларування.

Для отримання ліцензії про визнання підприємства декларантом особа подає до митниці, у зоні діяльності якої знаходиться, такі документи: заяву із зазначенням назви організації, юридичної та фактичної адреси; наявність

рахунку у національній та іноземній валюті; назви та адреси філій; заяву стосовно погодження митницею видачі свідоцтва про визнання підприємства декларантом; копії всіх установчих документів; довідку банку про відсутність заборгованості; копію платіжного доручення про перерахування коштів за отримання ліцензії [4]. Справа про видачу ліцензії розглядається протягом 30 днів. Ліцензія діє безстрокове, за умови щорічної перереєстрації.

Митний брокер має право самостійно здійснювати будь-які операції по митному оформленню та виконувати посередницькі функції за рахунок та дорученням особи, яку він представляє, має право оскаржувати рішення митних органів у визначеному порядку.

Права, обов'язки та відповідальність митного брокера перед митними органами не можуть бути обмежені договором з особою, яку він представляє. При здійсненні митного оформлення митний брокер виконує обов'язки і несе відповідальність в повному обсязі як особа, яка самостійно переміщує товари чи інші предмети через митний кордон України.

Митний брокер зобов'язаний:

- пред'являти митниці товари та інші предмети, що переміщуються через митний кордон України;
- подавати митниці документи, що містять дані, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення;
- сплачувати мито, митні збори та інші платежі.

Товари, які не підлягають пропуску через митний кордон України

Згідно з Митним кодексом України не підлягають пропуску через митний кордон України такі товари та предмети (ст. 96 МКУ):

- заборонені до ввозу, вивозу або транзиту через митну територію України;
- відносно яких не було проведено митне оформлення;
- які переміщуються через митний кордон України з порушенням законодавства України.

Предмети, заборонені до ввезення на митну територію України:

- зброя військових зразків будь-якого роду та боєприпаси до неї;
- наркотичні та психотропні речовини, а також пристрої для куріння опію та гашишу;
- сильнодіючі отруйні, радіоактивні, вибухові речовини, інші предмети, що можуть завдати шкоди здоров'ю або загрожувати життю населення та тваринного світу або привести до руйнування навколишнього середовища, крім випадків, передбачених законодавством України;
- друковані матеріали, кліше, негативи, відзняті плівки, фотографічні знімки, кінострічки, відеозаписи, копії магнітної Інформації для ЕОМ, рукописи, платівки та інші звукозаписи, малюнки та інші друковані образотворчі матеріали, що містять пропаганду ідей війни, расизму, расової дискримінації та геноциду, а також спрямовані

на підриив територіальної цілісності України, її політичної незалежності, державного суверенітету; продукція порнографічного характеру;

➤ товари, імпорт яких здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності;

➤ предмети, ввезення яких заборонено у відповідності з деякими постановами ДМСУ.

Предмети, заборонені до вивезення за межі митної території України:

- зброя військових зразків будь-якого роду та боєприпаси до неї, військове спорядження;

- наркотичні та психотропні речовини; ^ сильнодіючі отруйні, радіоактивні, вибухові речовини, інші предмети, що можуть завдати шкоди здоров'ю або загрожувати життю населення та тваринного світу або привести до руйнування навколишнього середовища, крім випадків, передбачених законодавством України;

- витвори мистецтва, культурні та історичні цінності (картини, скульптури, малюнки, акварелі, різноманітні види гравюр, мініатюри, вироби з порцеляни, кристалю, кераміки, дерева, шкіри, коштовного та некоштовного каміння, дорогоцінних та недорогоцінних металів, кістки, предмети народних художніх промислів, гобелени, меблі, художній одяг та взуття, нумізматика, художня зброя, книги, рукописи, платівки, музичні інструменти, поштові марки тощо) та інші предмети, що складають значну художню, історичну, наукову та іншу культурну цінність;

- анульовані цінні папери;

- товари, експорт яких здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності;

- предмети, вивезення яких заборонено у відповідності з деякими постановами ДМСУ.

Предмети, заборонені до транзиту через митну територію України:

➤ зброя та боєприпаси всіх видів та військове спорядження;

➤ літальні апарати, їх частини, приладдя та спорядження до них;

➤ верстати та машини, призначені для виготовлення озброєння й боєприпасів усіх видів та літальних апаратів, запасні частини до них;

➤ наркотичні засоби;

➤ радіоактивні предмети та речовини;

➤ сильнодіючі отруйні та вибухові речовини, інші предмети, що можуть завдати шкоди здоров'ю або загрожувати життю населення та тваринного світу або привести до руйнування навколишнього середовища.

Експорт, імпорт або транзит подібних товарів або підлягає ліцензуванню, як специфічний вид підприємницької діяльності, або здійснюється лише за спеціальним дозволом відповідних міністерств та відомств. Функції регулювання експорту, імпорту та транзиту таких товарів

здійснюється відповідною урядовою комісією, а безпосередня видача дозволів на переміщення цих товарів через митний кордон України покладена на Міністерство економіки України.

Шляхом обмеження або заборони переміщення через митний кордон тих чи інших товарів відбувається регулювання зовнішньоекономічної діяльності у відповідності з економічною політикою держави, її зобов'язаннями в рамках міжнародних договорів та угод.

ВИСНОВКИ З ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Отже, декларування - це повідомлення митному органу учасниками ЗЕД необхідних для митного оформлення та митного контролю відомостей про товари, які переміщуються через митний кордон України, їх митний режим та інші відомості, які потрібні для митного оформлення (ст. 81 МКУ).

Декларування виражається в поданні митної декларації в усній (при митному оформленні ручної поклажі чи багажу пасажирів), електронній або письмовій формі, інших документів та інформації, необхідних для митного оформлення і митного контролю.

Декларування митними органами товарів, які переміщуються через митний кордон громадянами, здійснюється безпосередньо цими громадянами шляхом заяви в установленій формі точних даних про мету переміщення через митний кордон України товарів та інших предметів і про самі товари та інші предмети, а також будь-яких відомостей, потрібних для митного оформлення[3].

ВИСНОВКИ:

Митні органи можуть також вимагати такі документи як рахунок-фактура, рахунок-проформа, специфікації, пакувальні листи, різноманітні сертифікати, довідки банків про надходження або ненадходження коштів, страховий поліс на партію вантажу або документ, що засвідчує внесення заставної суми митних платежів за експортну чи імпорتنу партію вантажу, а також документи, які свідчать про виконання державних вимог нетарифного регулювання (ліцензії, сертифікати) та інші.

Декларування - це повідомлення митному органу учасниками ЗЕД необхідних для митного оформлення та митного контролю відомостей про товари, які переміщуються через митний кордон України, їх митний режим та інші відомості, які потрібні для митного оформлення (ст. 81 МКУ).

Декларування виражається в поданні митної декларації в усній (при митному оформленні ручної поклажі чи багажу пасажирів), електронній або письмовій формі, інших документів та інформації, необхідних для митного оформлення і митного контролю.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ:

1. Вивчаючи дану тему, **студенти повинні навчитися:** орієнтуватися в нормативно-правовому полі з регулювання процедур митного огляду, митного контролю та митного оформлення за різними митними режимами у відповідності до чинного законодавства України;

2. Питання для самоперевірки та контролю засвоєння знань:

1. Класифікація товарів при митному оформленні.
2. Документи для проведення митного оформлення.
3. Вантажна митна декларація (ВМД).
4. Основні етапи митного оформлення товарів.
5. Декларування товарів.
6. Діяльність митного брокера.
7. Товари, які не підлягають пропуску через митний кордон України.

ТЕМА № 5 «ОСНОВИ ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ ПАСАЖИРІВ, ТОВАРІВ ТА ІНШИХ ПРЕДМЕТІВ»

(лекція 2 години)

ПЛАН

Вступ

I. Перетинання пасажирів через митний кордон України. Митне оформлення пасажирського багажу та його переміщення через митний кордон.

II. Порядок переміщення через митний кордон валюти:

- а) переміщення через митний кордон валюти України;
- б) переміщення через митний кордон іноземної валюти;
- в) пересилання іноземної валюти та чеків через митний кордон України.

III. Порядок переміщення через митний кордон транспортних засобів.

Висновки

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Конвенція про спрощення митних формальностей (Женева, 3 листопада 1923 р.);
2. Конвенція про оцінку товарів в митних цілях (Брюссель, 15 грудня 1950 р.);
3. Генеральна угода про Тарифи і Торгівлю (ГАТТ) (Женева, 30 жовтня 1947 р.);
4. Міжнародна конвенція про гармонізацію та спрощення митних процедур. (Кіото, 18 травня 1973 р.);
5. Конвенція про спрощення митних формальностей (Женева, 3 листопада 1923 р.);
6. Конвенція про оцінку товарів в митних цілях (Брюссель, 15 грудня 1950 р.);
7. Генеральна угода про Тарифи і Торгівлю (ГАТТ) (Женева, 30 жовтня 1947 р.);
8. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ІТІ) (Відень, 7 червня 1971 р.);
9. Міжнародна конвенція про гармонізацію та спрощення митних процедур. (Кіото, 18 травня 1973 р.);
10. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О.П.Гребельник. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 696 с.
11. Курило Т.В. Митне право України : підручник / Т.В.Курило. – К.: Кондор, 2007. – 452 с.
12. Ківалов С.В., Кормич Б.А. Митна політика України: Підручник. – Одеса: Юридична література, 2001. – С.26-27.
13. Основа митної справи в Україні : підручник / За ред. П.В.Пашка. – К.: Знання, 2008. – 651 с.
14. Сандровський К.К. Международное таможенное право: учебник / К.К.Сандровский. - К.: Знання, 2007. – 457 с.
15. Голомовзий В.М. Митне регулювання: навч. посіб. / В.М.Голомовзий, Л.А.Панкова, О.Ю.Григорев, А.О.Босак, Н.Л.Калиновська, В.Г.Саяпіна. – Львів: Вид-во Нац.університету «Львівська Політехніка», 2004. – 240 с.

Навчальна література

16. Жорін Ф.Л. Правові основи митної справи в Україні: навч. посіб. – 2007. – 248 с.
17. Ківалов С.В. Митна політика України : навч. посіб. / С.В.Ківалов / Серія: Митна справа. – Одеса: ПЛАСКЕ, 2001. – 256 с.
18. Курило Т.В. Митне право України : навч. посіб. / Т.В.Курило. – Львів.: Новий світ - 2000, видавець Краснощоків А.А., 2007. – 240 с.
19. Митне право України : навч. посіб. / за аг.ред. В.В.Ченцова та

- Д.В.Приймаченка / вид. 2. - . К.: Істина, 2008. – 328 с.
20. Митне право України : навч. посіб. / Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан, В.М.Дорогих та ін.; керів. Авт. кол. Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан. - . К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.
21. Митне право України. Посібник / За заг. ред. Р.Б. Шишки. – Харків: Національний ун-т внутр. справ, 2001. – 180 с.
22. Основи митної справи : навч. посіб. / під ред. П.В. Пашка. 2007. – 318 с.
23. Пазуха М.Д. Зовнішньоекономічна діяльність (загальні положення): навч. мето. посіб. / М.Д Пазуха. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 230 с.
24. Савченко Л. А. Правові основи фінансового контролю : навч. посібник / Л. А. Савченко. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 504 с.
25. Шаркун А.А. Митне оформлення товарів та транспортних засобів: навч. посіб. – Кондор, 2007. – 384с.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Розглянути питання перетинання пасажирів через митний кордон України, митне оформлення пасажирського багажу та його переміщення через митний кордон, порядок переміщення через митний кордон валюти, порядок переміщення через митний кордон транспортних засобів.

Вступ

Перетинання громадянами України державного кордону здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон за документами на право виїзду з України і в'їзду в Україну.

Кожна особа, яка прямує через митний кордон України, до початку митного оформлення заповнює пасажирську митну декларацію (форма МД-4) в одному примірнику тією мовою, яку ця особа розуміє, або її рідною мовою. Особи, що заповнюють митну декларацію, повинні вказати в ній точну кількість місць багажу, що їм належить, у тому числі ручну поклажу, а також суму та інші відомості про валюту, коштовності та інші предмети, про які йдеться в декларації і які особи пред'являють для митного оформлення. Митна декларація зі вказаною пасажиром датою та підписом завіряється особистою печаткою інспектора митниці, який здійснював митний контроль та митне оформлення.

I. ПЕРЕТИНАННЯ ПАСАЖИРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Пасажири, які перетинають митний кордон України, поділяються на:

- резидентів - фізичних осіб (громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства), які мають постійне місце проживання на території України, у тому числі ті, що тимчасово перебувають за кордоном;
- нерезидентів — фізичних осіб (іноземні громадяни, громадяни України, особи без громадянства), які мають постійне місце проживання за межами України, у тому числі й ті, що тимчасово

перебувають на території України.

Перетинання громадянами України державного кордону здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон за документами на право виїзду з України і в'їзду в Україну:

- паспорт громадянина України для виїзду за кордон (загальногромадянський закордонний паспорт);
- дипломатичний паспорт;
- службовий паспорт;
- проїзний документ дитини;
- посвідчення особи моряка;
- посвідчення члену екіпажу.

Кожна особа, яка прямує через митний кордон України, до початку митного оформлення заповнює пасажирську митну декларацію (форма МД-4) в одному примірнику тією мовою, яку ця особа розуміє, або її рідною мовою. Особи, що заповнюють митну декларацію, повинні вказати в ній точну кількість місць багажу, що їм належить, у тому числі ручну поклажу, а також суму та інші відомості про валюту, коштовності та інші предмети, про які йдеться в декларації і які особи пред'являють для митного оформлення. Митна декларація зі вказаною пасажиром датою та підписом завіряється особистою печаткою інспектора митниці, який здійснював митний контроль та митне оформлення.

Оформлена митними органами декларація є юридичним документом на право вільного переміщення через митний кордон України зазначених у ній речей, валюти цінностей та інших предметів, і у той же час підставою для притягнення громадян до адміністративної чи кримінальної відповідальності за повідомлення у декларації завідомо неправильних відомостей.

Митний контроль пасажирів та багажу здійснюється службовими особами митниці шляхом перевірки документів, необхідних для такого контролю, митного огляду (огляду транспортних засобів, товарів та інших предметів, особистого огляду), переогляду, обліку предметів, які переміщуються через митний кордон України, а також в інших формах, що не суперечать законам України.

При перетині митного кордону України громадяни зобов'язані:

- подавати митниці у відповідних випадках необхідну для митного контролю митну декларацію, та інші документи, передбачені митними правилами та іншими діючими нормативними документами;
- на вимогу митниці самостійно розпакувати та упакувати предмети, що підлягають митному оформленню;
- відкривати багаж, ручну поклажу, місткості та інші місця, де можуть знаходитися такі предмети.

Громадяни мають право:

- бути присутніми під час митного огляду предметів, що їм належать;
- залишати на зберігання в митниці свої предмети, валюту та цінності, які не пропущені митницею через митний кордон України;
- отримувати від посадових осіб прикордонного та митного контролю

роз'яснення у разі відмови від пропуску через державний кордон товарів та предметів;

- у разі вилучення документів та товарів отримувати копії протоколів про вилучення з відповідним обґрунтуванням.

Митне оформлення пасажирського багажу та його переміщення через митний кордон.

Митне оформлення предметів (товарів), що ввозяться громадянами підприємцями здійснюється із заповненням уніфікованого адміністративного документа форми МД-2 та додаткового аркуша МД-3, митне оформлення предметів (товарів), що ввозяться (пересилаються) громадянами, які не є підприємцями, здійснюється за документами форми МД-4 та МД-1 (ст. 250-254 МКУ).

Декрет КМУ "Про порядок обкладання митом предметів, які ввозяться (пересилаються) громадянами в Україну", встановлено. Що предмети, які ввозяться (пересилаються) на митну територію України громадянами України, іноземними громадянами та особами без громадянства, підлягають обкладенню митом за повними ставками Єдиного митного тарифу, ПДВ та акцизного збору.

Від оплати мита звільняються наступні предмети, які ввозяться (пересилаються) на митну територію України громадянами:

- товари (крім вино-горілчаних і тютюнових виробів) загальною вартістю, менш як 200 Євро, або одиничного неподільного предмету вартістю не більше 300 євро (крім підакцизних товарів);

- предмети особистого користування (за винятком транспортних засобів індивідуального користування та запасних частин до них), що тимчасово ввозяться в Україну під письмове зобов'язання про зворотне вивезення або з метою транзиту;

- речі, що ввозяться (пересилаються) при переселенні на постійне місце проживання в Україну;

- горілчані вироби у кількості 1 літра, вино -2 літра, тютюнові вироби — 200 цигарок (або 200 грамів цих виробів) на одну особу, пива - 10 літрів, продукти харчування на суму не більше 50 євро;

- предмети, які входять до складу спадщини, відкритої в Україні чи за кордоном, крім речей, ввезення яких в Україну чи вивезення з України заборонено (за умови пред'явлення підтверджуючих документів про право на спадщину та про належність цих предметів до складу спадщини).

У разі вивезення або пересилання в несупроводжуваному багажі, міжнародних поштових відправленнях Громадянами товарів та інших предметів, придбаних громадянами України, в кількості не більш як товарна партія (товари на суму еквівалентну 100 000 євро, в перерахуванні по курсу НБУ на день оформлення митної декларації), мито та митні збори не здійснюються.

Заборонено громадянам до вивезення за межі митної території України:

- предметів, на які встановлюються державні дотації крім предметів особистого користування;

- з предметів (або їх частин) промислового призначення (обладнання, комплектуючі, матеріали тощо), що застосовують у виробничій сфері, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

- дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та виробів з них, культурних цінностей з метою їх відчуження;

- сильнодіючих отруйних, радіоактивних, вибухових речовин, інших предметів, що можуть завдати шкоди здоров'ю або загрожувати життю населення та тваринного світу або призвести до руйнування навколишнього середовища;

- анульованих цінних паперів.

Стягнення мита, акцизного і митного зборів, ПДВ за митне оформлення предметів (товарів), що ввозяться в Україну громадянами-підприємцями, здійснюється з заповненням уніфікованого адміністративного документу МД-2 (МД-3); громадянами, які не мають свідоцтва про державну реєстрацію підприємництва, здійснюється за документом МД-1 (яка є фінансовим документом суворої звітності).

До несупроводжуваного багажу (далі - НСБ) належать предмети, що відправляються їх власником (або за його дорученням іншою фізичною чи юридичною особою) і перетинають митний кордон України окремо від власника (залізничним, морським, річковим, автомобільним або повітряним транспортом) [1].

Митне оформлення НСБ здійснюється на митниці за місцем знаходження його власника (за місцем прописки). При відправленні несупроводжуваного багажу його власник пред'являє митниці квиток для проїзду за кордон, закордонний паспорт та повинен заповнити дві митні декларації.

Інспектор митної служби здійснює митний огляд багажу, накладає митне забезпечення на товаросупровідні документи, декларації, виписує провізну відомість, проставляє необхідні штампи і печатки.

НСБ громадян, які виїжджають на постійне місце проживання може містити без оподаткування предмети, що належать особисто їм і призначені для особистого користування. Побутові предмети пропускаються в кількості одного предмета або комплекту на сім'ю. Автомобілі, мотоцикли тощо пропускаються без митного оподаткування по одному предмету на особу. Багаж приймається до митного оформлення після пред'явлення митниці повністю оформлених документів на всіх членів сім'ї [2].

ВИСНОВКИ З ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Оформлена митними органами декларація є юридичним документом на право вільного переміщення через митний кордон України зазначених у ній речей, валюти цінностей та інших предметів, і у той же час підставою для притягнення громадян до адміністративної чи кримінальної відповідальності за повідомлення у декларації завідомо неправильних відомостей.

Митний контроль пасажирів та багажу здійснюється службовими особами митниці шляхом перевірки документів, необхідних для такого контролю, митного огляду (огляду транспортних засобів, товарів та інших предметів, особистого огляду), переогляду, обліку предметів, які переміщуються через митний кордон України, а також в інших формах, що не суперечать законам України.

II. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН ВАЛЮТИ

Переміщення через митний кордон України валюти може здійснюватися фізичними та юридичними особами шляхом їх ввозу, вивозу або пересилання Згідно з постановою НБУ № 238 від 12 липня 2000 року.

а) переміщення через митний кордон валюти України:

Згідно зі ст.1 Митного кодексу України валюта України -грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет та в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу.

Дозволяється ввозити в Україну валюту України за умови декларування грошових засобів у сумі, яка не перевищує:

для фізичних осіб:

- в усній формі - 1000 гривень (з урахуванням ювілейних та пам'ятних монет);
- з обов'язковим зазначенням у декларації - будь-якої суми, яка була раніше вивезена з України (при наявності митної декларації на вивіз);
- для юридичних осіб:
- через звітну фізичну особу у кількості 3000 гривень, а також будь-якої суми, яка була раніше вивезена з України (при наявності митної декларації на вивіз).

Ввіз валюти України більше зазначеної суми для фізичних та юридичних осіб дозволяється на підставі індивідуальної ліцензії НБУ форми 04.

Вивіз валюти України за межі України дозволяється за умови декларування грошових засобів у сумі, яка перевищує:

для фізичних осіб:

- в усній формі - 1000 гривень (з урахуванням ювілейних та пам'ятних монет);
- з обов'язковим зазначенням у декларації - 10 000 гривень, з яких - 5 000 гривень з урахуванням ювілейних та пам'ятних монет з недорогоцінних металів та 5 000 гривень з дорогоцінних металів (срібла, золота);

для юридичних осіб:

- через звітну фізичну особу у кількості 3 000 гривень.

Вивіз валюти України в сумі більше зазначеної суми для фізичних та юридичних осіб дозволяється на підставі індивідуальної ліцензії НБУ форми 03.

Пересилання валюти України за межі України фізичними особами резидентами та нерезидентами у міжнародних поштових відправленнях дозволяється у кількості:

- банкнот, монет з недорогоцінних металів не більше одного примірника кожного номіналу - якщо номінал виражено в українських карбованцях,
- банкнот, монет з недорогоцінних металів не більше одного примірника кожного номіналу - якщо номінал виражено в гривнях.

б) переміщення через митний кордон іноземної валюти:

Іноземна валюта - іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу (ст.1 Митного кодексу України).

Ввезення в Україну іноземної валюти.

Для фізичної особи:

- за умови усного декларування:
- 1000 американських доларів на одну особу незалежно від віку;
- чеків на суму до 1000 американських доларів.
- з обов'язковим обумовленням у митній декларації:
- 10 000 американських доларів;
- чеків на суму до 1000 американських доларів;
- банківських металів у вигляді злитків загальною вагою до 100 г на одну особу незалежно від віку;
- грошових засобів, які були раніше вивезені за межі України (при наявності митної декларації на їх вивіз).

Ввіз іноземної валюти фізичною особою у сумі, яка перевищує суми вищі зазначених пунктів приймаються на зберігання митницею до моменту пред'явлення фізичною особою дозволу НБУ за формою 05 на ввіз цієї суми, або повертається власнику при його виїзді з України.

Для юридичної особи, якщо вона має власні або зафрахтовані, або орендовані транспортні засоби, на яких здійснюються пасажирські рейси за межі України, через звітну фізичну особу, у сумі яка перевищує:

- 000 американських доларів без довідки уповноваженого банку;
- 2000 американських доларів у готівковій формі та/або дорожніми чеками за довідкою уповноваженого банку за формою 02с - якщо вона має автотранспортні засоби;
- 10000 американських доларів у готівковій формі та/або дорожніми чеками за довідкою уповноваженого банку за формою 02с - якщо вона має літаки, судна, пароми;
- грошових засобів, які були раніше вивезені за межі України (при наявності митної декларації на їх вивіз).

Ввіз іноземної валюти юридичною особою через звітну фізичну особу у сумі, яка перевищує зазначену в пунктах здійснюється на підставі індивідуальної ліцензії НБУ за формою 03.

Вивезення іноземної валюти за межі України

Для фізичної особи, яка виїжджає з туристичною метою, або у приватних справах, або у службових відрядженнях дозволяється у сумі, яка перевищує:

1 за умови усного декларування:

- 1000 американських доларів (або еквівалент цієї суми у іншій валюті за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим НБУ на момент перетину митного кордону) готівкою та/або

дорожніми чеками;

2 з обов'язковим обумовленням у митній декларації:

- іноземної валюти, яка були раніше ввезена в Україну (при наявності митної декларації на її ввіз);

- 5000 американських доларів готівкою, які були зняті з особистого валютного рахунка або куплені в банку та/або дорожніми чеками за формою 01, а для осіб, що прямують у службові відрядження 10 000 американських доларів та/або дорожніми чеками за формою—1с;

- банківських металів у вигляді злитків загальною вагою до 100 г на одну особу незалежно від віку - у разі відправлення з туристичною метою або у приватних справах.

Вивіз іноземної валюти за межі України фізичними особами у сумі більшої зазначеної дозволяється на підставі індивідуальної ліцензії НБУ за формою 03.

Вивіз іноземної валюти за межі України юридичними особами, якщо вони мають власні або зафрахтовані, або орендовані транспортні засоби, на яких здійснюються пасажирські рейси за межі України, через звітну фізичну особу, здійснюється за умови та у об'ємах, які дозволяються при ввозі іноземної валюти в Україну юридичними особами на транспортних засобах.

в) пересилання іноземної валюти та чеків через митний кордон України:

Дозволяється пересилання іноземної валюти та чеків за межі України у міжнародних поштових відправленнях з повідомленням їх цінностей:

за межі України: фізичним особам:

- грошей до 100 американських доларів на ім'я фізичної особи;

- іменних чеків, виражених у іноземній валюті, які були ввезені з дотриманням вимог діючого законодавства України - на ім'я фізичної особи; уповноваженим банкам:

- іноземному банку - кореспонденту для прийняття на інкасо зношених та пошкоджених банкнот, які не є платіжним засобом на території України, а також чеків (іменних, дорожніх), які виражені у іноземній валюті;

на територію України:

на ім'я фізичних осіб резидентів та нерезидентів:

- грошей до 200 американських доларів;

- іменних чеків, виражених у іноземній валюті вартістю до 10 000 американських доларів;

на ім'я юридичних осіб:

- іменних чеків, виражених у іноземній валюті вартістю до 50 000 американських доларів.

При переміщенні через митний кордон України валюти України, іноземної валюти, платіжних документів, банківських металів слід враховувати наступне, якщо сума грошей, яка перетинає митний кордон України більше дозволеної, але менше 25 000 американських доларів - індивідуальні ліцензії на її ввіз/вивіз видає територіальне управління НБУ; якщо сума більше 25 000 американських доларів- індивідуальні ліцензії видає Департамент валютного контролю та ліцензування НБУ.

ВИСНОВКИ З ДРУГОГО ПИТАННЯ

Отже, переміщення через митний кордон України валюти може здійснюватися фізичними та юридичними особами шляхом їх ввозу, вивозу або пересилання Згідно з постановою НБУ № 238 від 12 липня 2000 року.

ІІІ. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Згідно ст. 1 Митного кодексу України, транспортні засоби -це будь-які засоби авіаційного, водного, залізничного, автомобільного транспорту, що використовується виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

Митне оформлення транспортного засобу може здійснюватися як його власником, так і довіреною особою за наявності належним чином оформлених документів на пред'явлення повноважень. Власники транспортних засобів або уповноважені ними особи, які переміщують транспортні засоби через митний кордон України, зобов'язані пред'явити їх митниці і подати:

- документи, що підтверджують право володіння або користування (втому числі з правом розпорядження) транспортнимизасобами;
- реєстраційні та технічні документи на такі транспортні засоби, якщо вони були зареєстровані в країні придбання чи інші країні, інші документи, потрібні для митного оформлення, на вимогу співробітника митниці (закордонний паспорт, доручення на перегін або перевезення транспортного засобу, тощо).

Громадяни, які переміщують через митний кордон України транспортні засоби, зобов'язані заповнити декларацію форми МД-7 та в належних випадках надати зобов'язання про зворотне ввезення/вивезення, транзит або доставку транспортного засобу з одного митного органу в інший. Митне оформлення транспортних засобів (у тому числі знятих з обліку в країні придбання або в іншій країні), заявлених прикордонній митниці громадянами-нерезидентами як такі, що ввозяться ними з метою відчуження, проводиться прикордонною митницею зі стягненням при цьому передбачених законодавством платежів без видачі посвідчення. Посвідчення оформляється на нового власника в митниці, в зоні діяльності якої він постійно чи тимчасово проживає.

Громадяни-резиденти переміщують через митну „територію України транзитом тільки транспортні засоби, які належать громадянам нерезидентам, іноземним фірмам, організаціям чи установам, що має підтверджуватися відповідними документами.

Відчуження тимчасово ввезених в Україну транспортних засобів здійснюється з дозволу митниць. Не підлягають відчуженню на території України тимчасово ввезені транспортні засоби, які на день звернення до митниці з приводу відчуження заборонені до введення для постійного користування в Україні. При відчуженні тимчасово ввезених в Україну транспортних засобів митне оформлення здійснюється згідно із законодавством, чинним на день здійснення митного оформлення для постійного користування [3].

ВИСНОВКИ З ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Митне оформлення транспортного засобу може здійснюватися як його власником, так і довіреною особою за наявності належним чином оформлених документів на пред'явлення повноважень. Власники транспортних засобів або уповноважені ними особи, які переміщують транспортні засоби через митний кордон України, зобов'язані пред'явити їх митниці і подати

ВИСНОВКИ

Митний контроль пасажирів та багажу здійснюється службовими особами митниці шляхом перевірки документів, необхідних для такого контролю, митного огляду (огляду транспортних засобів, товарів та інших предметів, особистого огляду), переогляду, обліку предметів, які переміщуються через митний кордон України, а також в інших формах, що не суперечать законам України.

Згідно ст. 1 Митного кодексу України, транспортні засоби -це будь-які засоби авіаційного, водного, залізничного, автомобільного транспорту, що використовується виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ

1. Вивчаючи дану тему, **студенти повинні навчитися:** формулювати записи до документів юридичного оформлення щодо порушень положень законодавчо-нормативних документів з митного регулювання ЗЕД; складати: протоколи порушення митних правил; протоколи вилучення товарів; протоколи про адміністративне затримання.

2. Питання для самоперевірки та контролю засвоєння знань:

1. Перетинання пасажирів через митний кордон України.
2. Митне оформлення пасажирського багажу та його переміщення через митний кордон.
3. Порядок переміщення через митний кордон валюти;
4. Переміщення через митний кордон валюти України;
5. Переміщення через митний кордон іноземної валюти;
6. Пересилання іноземної валюти та чеків через митний кордон України.
7. Порядок переміщення через митний кордон транспортних засобів.

ТЕМА № 6 «ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ МИТНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ»

(лекція 2 години)

ПЛАН

ВСТУП

- I. Поняття, зміст і форми правоохоронної діяльності митних органів.
- II. Контрабанда та боротьба з нею митних органів. Особливі, контрольні поставки через митний кордон контрабандних наркотичних засобів та інших подібних речовин.
- III. Поняття та загальна характеристика порушення митних правил. Відповідальність за порушення митних правил.

ВИСНОВКИ

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР
2. Конвенція про спрощення митних формальностей (Женева, 3 листопада 1923 р.);
3. Конвенція про оцінку товарів в митних цілях (Брюссель, 15 грудня 1950 р.);
4. Генеральна угода про Тарифи і Торгівлю (ГАТТ) (Женева, 30 жовтня 1947 р.);
5. Міжнародна конвенція про гармонізацію та спрощення митних процедур. (Кіото, 18 травня 1973 р.);
6. Конвенція про спрощення митних формальностей (Женева, 3 листопада 1923 р.);
7. Конвенція про оцінку товарів в митних цілях (Брюссель, 15 грудня 1950 р.);
8. Генеральна угода про Тарифи і Торгівлю (ГАТТ) (Женева, 30 жовтня 1947 р.);

9. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ІТІ) (Відень, 7 червня 1971 р.);
10. Міжнародна конвенція про гармонізацію та спрощення митних процедур. (Кіото, 18 травня 1973 р.);
11. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О.П.Гребельник. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 696 с.
12. Курило Т.В. Митне право України : підручник / Т.В.Курило. – К.: Кондор, 2007. – 452 с.
13. Ківалов С.В., Кормич Б.А. Митна політика України: Підручник. – Одеса: Юридична література, 2001. – С.26-27.
14. Основа митної справи в Україні : підручник / За ред. П.В.Пашка. – К.: Знання, 2008. – 651 с.
15. Сандровский К.К. Международное таможенное право: учебник / К.К.Сандровский. - К.: Знання, 2007. – 457 с.
16. Голомовзий В.М. Митне регулювання: навч. посіб. / В.М.Голомовзий, Л.А.Панкова, О.Ю.Григорєв, А.О.Босак, Н.Л.Калиновська, В.Г.Саяпіна. – Львів: Вид-во Нац.університету «Львівська Політехніка», 2004. – 240 с.

Навчальна література

17. Жорін Ф.Л. Правові основи митної справи в Україні: навч. посіб. – 2007. – 248 с.
18. Ківалов С.В. Митна політика України : навч. посіб. / С.В.Ківалов / Серія: Митна справа. – Одеса: ПЛАСКЕ, 2001. – 256 с.
19. Курило Т.В. Митне право України : навч. посіб. / Т.В.Курило. – Львів.: Новий світ - 2000, видавець Краснощокіх А.А., 2007. – 240 с.
20. Митне право України : навч. посіб. / за аг.ред. В.В.Ченцова та Д.В.Приймаченка / вид. 2. - . К.: Істина, 2008. – 328 с.
21. Митне право України : навч. посіб. / Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан, В.М.Дорогих та ін.; керів. Авт..кол.Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан. - . К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.
22. Основи митної справи : навч. посіб. / під ред. П.В. Пашка. 2007. – 318 с.
23. Пазуха М.Д. Зовнішньоекономічна діяльність (загальні положення): навч. мето. посіб. / М.Д Пазуха. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 230 с.
24. Савченко Л. А. Правові основи фінансового контролю : навч. посібник / Л. А. Савченко. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 504 с.
25. Шаркун А.А. Митне оформлення товарів та транспортних засобів: навч. посіб. – Кондор, 2007. – 384с.

МЕТА ЛЕКЦІЇ

Розглянути поняття, зміст і форми правоохоронної діяльності митних органів; контрабанду та боротьбу з нею митних органів; особливі, контрольні поставки через митний кордон контрабандних наркотичних засобів та інших подібних речовин, поняття та загальна характеристика порушення митних правил; відповідальність за порушення митних правил.

ВСТУП

Митні органи є структурною складовою системи державного управління, які мають спеціальну компетенцію, особливість якої полягає в тому, що вони як виконавчо-розпоряджувальні органи, уповноважені вищими державними органами видавати акти управління і регулювання з питань митної справи, обов'язкові до виконання іншими відомствами, юридичними та фізичними особами, причетними до експортно - імпорتنих поставок.

Правоохоронна діяльність митних органів України здійснюється в сфері реалізації фактично всіх функцій, покладених на митні органи.

I. ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ І ФОРМИ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ОРГАНІВ

Митні органи є структурною складовою системи державного управління, які мають спеціальну компетенцію, особливість якої полягає в тому, що вони як виконавчо-розпоряджувальні органи, уповноважені вищими державними органами видавати акти управління і регулювання з питань митної справи, обов'язкові до виконання іншими відомствами, юридичними та фізичними особами, причетними до експортно - імпорتنих поставок.

Правоохоронна діяльність митних органів України здійснюється в сфері реалізації фактично всіх функцій, покладених на митні органи.

Правоохоронна діяльність митних органів здійснюється в різних формах:

1) адміністративно-правова форма (проявляється у виявленні ознак або фактів адміністративних порушень і порушень кримінального, митного, валютного, податкового та інших видів законодавства, шляхом здійснення митного оформлення, митного і валютного контролю, підтримання контактів з іншими державними органами);

2) адміністративно-процесуальна форма (полягає в здійсненні адміністративно-процесуальних дій, які мають наметі перевірку виявлених фактів відхилення від адміністративно-правових норм і митних правил, а також виявлення причетних до цих порушень осіб і визначення міри відповідальності цих осіб за скоєні порушення, прийняття заходів для попередження або зменшення збитків, нанесених державі в результаті протиправних дій);

3) кримінально-процесуальна форма (проявляється в діях цих органів, спрямованих на порушення кримінальних справ за фактами або ознаками кримінальних злочинів, боротьба з якими віднесена до компетенції митних органів, наприклад контрабанда товарів, порушення митних правил);

4) оперативно-пошукова робота (забезпечення підвищення ефективності митного контролю, виявлення ознак і фактів підготовки до скоєння злочинів і

порушень митних правил, виявлення причетності до цих правопорушень осіб, з'ясування причин та умов, що сприяють здійсненню таких правопорушень, а також попередити нанесення збитків державі).

Ці форми діяльності тісно пов'язані між собою, доповнюють одна одну і є засобами досягнення цілей, поставлених перед митними органами.

ВИСНОВКИ З ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Отже, таким чином, правоохоронна діяльність митних органів є специфічним різновидом державної діяльності, проявом внутрішніх і зовнішніх функцій держави в сфері митних правопорушень.

Мета цієї діяльності митних органів полягає в забезпеченні дотримання, використання, виконання, застосування норм державного, цивільного. Адміністративного, митного та інших галузей права в сфері діяльності цих органів [1].

II. КОНТРАБАНДА ТА БОРОТЬБА З НЕЮ МИТНИХ ОРГАНІВ. ОСОБЛИВІ, КОНТРОЛЬНІ ПОСТАВКИ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН КОНТРАБАНДНИХ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ІНШИХ ПОДІБНИХ РЕЧОВИН

Контрабанда - це незаконне переміщення через митний кордон України, поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю історичних та культурних цінностей, наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних або вибухових речовин, зброї та боєприпасів (крім гладко ствольної мисливської зброї бойових припасів до неї), вибухових пристроїв, військового озброєння та майна, матеріалів та обладнання до зброї масового знищення (ураження), щодо яких встановлено відповідні правила вивезення за межі України, та ті самі дії, вчинені організованою групою. Відповідальність за контрабанду передбачена ст. 201 Кримінального кодексу України і карається позбавленням волі на термін від трьох до дванадцяти років з конфіскацією майна.

Порушниками митних правил можуть вважатися як громадяни України, так і іноземні громадяни та особи без громадянства, які досягли 16-річного віку, або ж посадові особи, які вчинили контрабанду з використанням свого службового становища наявності ознак контрабанди, визначених Кримінальним кодексом України.

Кримінальні справи про контрабанду порушує начальник митного органу (як органу дізнання) шляхом винесення відповідної постанови, особисто проводить дізнання, або доручає його провадження окремому дізнавачу або групі дізнавачів, здійснює контроль за процесом і результатами дізнання, дає відповідні письмові вказівки або доручення, в тому числі іншим органам дізнання в кримінальних справах.

Начальник митного органу, в межах своєї компетенції, забезпечує виконання доручень прокурора і слідчого у справах про контрабанду.

Якщо не були отримані необхідні підстави для порушення кримінальної справи про контрабанду, начальник митного органу своєю постановою

відмовляє в порушенні кримінальної справи, про що повідомляє заінтересованих осіб. У постанові повинні бути обгрунтовані причини цієї відмови.

Доказами в кримінальній справі про контрабанду є фактичні дані, зібрані в результаті процесуальної діяльності. Процесуальними джерелами доказів в кримінальній справі про контрабанду є показання свідків, підозрюваного, висновки експертизи, речові докази, протоколи слідчих дій та інші документи.

Дізнання у справах про контрабанду закінчується складанням постанови про передання справи слідчому для провадження попереднього слідства. Ця постанова повинна бути затверджена прокурором.

З метою виявлення, попередження та розкриття контрабанди, виявлення та взяття під контроль осіб, причетних до її вчинення, здійснюється система гласних і таємних пошукових заходів, тобто оперативно-пошукова діяльність. Безпосередньо оперативно-пошукові заходи здійснює Управління організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил Державної митної служби України та підпорядковані йому підрозділи в регіональних митницях. Інші підрозділи митних органів до проведення Оперативно-розшукової роботи не допускаються [2].

Особливі, контрольні поставки через митний кордон контрабандних наркотичних засобів та інших подібних речовин

Небезпека неконтрольованого обігу наркотичних засобів і психотропних речовин загальновідома. Збільшення масштабів їх незаконного виробництва, попиту й обігу, виявлені при цьому антисоціальні тенденції зумовили необхідність застосування на національному і міжнародному рівнях відповідної системи контролю.

З метою припинення незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та виявлення осіб, які беруть участь у наркообігу, митні органи України (за участю інших правоохоронних органів, якщо це потрібно) за домовленістю з митними та іншими органами іноземних країн або ж на підставі міжнародних угод України можуть використовувати метод контрольованої поставки, тобто допускають під своїм контролем ввезення в Україну, вивезення з України або транзит через її територію наркотичних засобів, психотропних та інших подібних речовин або контрабандних товарів. Рішення про здійснення такої контрольованої поставки наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів приймає голова Державної митної служби України або його перший заступник. Порядок організації і проведення такої контрольованої поставки визначається законодавчими актами Митним кодексом України, нормативними документами Державної митної служби, МВС України, Служби безпеки України, Державного комітету у справах охорони державного кордону України.

Проведення негласного супроводження контрабандних товарів митними органами погоджується з іншими правоохоронними органами України і, в разі необхідності, за їх участю або без такої. Рішення про переміщення

товарів під негласним контролем приймає голова Державної митної служби України, його перший заступник, начальник Управління організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил Державної митної служби України. У виключних випадках таке рішення може приймати начальник регіональної митниці.

Якщо під негласним контролем переміщуються товари, вилучені з цивільного обігу, то про прийняття рішення щодо проведення негласного контролю негайно сповіщається відповідному прокуророві.

ВИСНОВКИ З ДРУГОГО ПИТАННЯ

Отже, контрабанда - це незаконне переміщення через митний кордон України, поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю валютних цінностей у великих розмірах, історичних та культурних цінностей, наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, отруйних, сильнодіючих, радіоактивних або вибухових речовин, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї бойових припасів до неї), вибухових пристроїв, військового озброєння та майна, матеріалів та обладнання до зброї масового знищення (ураження), а також стратегічно важливих сировинних товарів (матеріалів), щодо яких встановлено відповідні правила вивезення за межі України, та ті самі дії, вчинені організованою групою. Відповідальність за контрабанду передбачена ст. 201 Кримінального кодексу України і карається позбавленням волі на термін від трьох до дванадцяти років з конфіскацією майна.

ІІІ. ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

Порушення митних, правил - це протиправна, винна (навмисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на встановлений порядок:

0. переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів;
1. здійснення митного оформлення і митного контролю за ними;
2. обкладання митом, податками та митними зборами товарів і транспортних засобів.

Порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, якщо вчинене не тягне за собою кримінальної відповідальності. Шкідливе або суспільне небезпечне порушення митних правил може полягати в здійсненні певних дій або в пасивній поведінці - відмові від тих чи інших дій, які учасник зовнішньоекономічної діяльності зобов'язаний був здійснити.

Відповідальності за порушення митних правил підлягають особи, які досягли на момент вчинення правопорушення 16-річного віку, а також юридичні особи, посадові особи підприємств, організацій України та іноземних держав.

Не є порушенням митних правил дія, яка вчинена в стані крайньої необхідності, тобто для усунення небезпеки, що загрожує встановленому порядку управління, якщо ця небезпека за даних обставин не могла бути

усунена іншими засобами і якщо заподіяна шкода менш значна, ніж відвернена.

Не є порушенням митних правил дія, яка вчинена в стані необхідної оборони, тобто при захисті встановленого порядку управління від протиправного посягання шляхом заподіяння посягаючому шкоди, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.

Не підлягає адміністративній відповідальності особа, яка під час вчинення протиправної дії чи бездіяльності була в стані неосудності, тобто не могла усвідомлювати свої дії або керувати ними внаслідок хронічної душевної хвороби, тимчасового розладу душевної діяльності, слабоумства чи іншого хворобливого стану.

При малозначності вчиненого порушення митних правил службова особа митного органу України, яка розглядає справу, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності і обмежитись усним зауваженням [3].

Відповідальність за порушення митних правил

Відповідальність за порушення митних правил встановлюється ст.320 Митного кодексу України.

Суб'єктами відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а також посадові особи підприємств.

Притягнення до відповідальності за порушення митних правил не звільняє зазначених осіб від обов'язку сплати мита та інших податків і зборів.

За порушення митних правил можуть бути застосовуватись такі стягнення:

- попередження (офіційне попередження порушника про недопустимість у майбутньому таких порушень);
- штраф (грошове стягнення);
- конфіскація товарів - безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України (ст. 322 Митного кодексу України).

Обставини, що пом'якшують відповідальність за порушення митних правил:

- щире розкаяння винного;
- активне сприяння вирішенню справи;
- відвернення винним шкідливих наслідків;
- добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди;
- вчинення правопорушення внаслідок збігу тяжких особистих або сімейних обставин;
- вчинення правопорушення неповнолітнім, вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року.

Обставини, що обтяжують відповідальність за порушення митних правил:

- протиправна подальша поведінка всупереч вимогам посадової особи митного органу про припинення таких дій;
- повторне протягом року вчинення порушення митних правил;
- порушення митних правил особою, яка раніше вже вчинила злочин, розслідування якого відноситься до компетенції митних органів;
- втягнення неповнолітніх у дії, пов'язані з порушеннями митних правил;
- вчинення порушення митних правил групою осіб;
- вчинення порушень митних правил з використанням обставин стихійного лиха або інших надзвичайних ситуацій;
- вчинення порушень митних правил у стані алкогольного сп'яніння або під впливом вжитих наркотичних засобів, психотропних або токсичних речовин, прекурсорів.

Залежно від характеру правопорушення посадова особа митного органу, яка розглядає справу про порушення митних правил, може не визнати певну обставину такою, що обтяжує відповідальність.

ВИСНОВКИ З ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Отже, порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, якщо вчинене не тягне за собою кримінальної відповідальності. Шкідливе або суспільне небезпечне порушення митних правил може полягати в здійсненні певних дій або в пасивній поведінці - відмові від тих чи інших дій, які учасник зовнішньоекономічної діяльності зобов'язаний був здійснити.

ВИСНОВОК

Правоохоронна діяльність митних органів є специфічним різновидом державної діяльності, проявом внутрішніх і зовнішніх функцій держави в сфері митних правопорушень.

Мета цієї діяльності митних органів полягає в забезпеченні дотримання, використання, виконання, застосування норм державного, цивільного, адміністративного, митного та інших галузей права в сфері діяльності цих органів.

Порушниками митних правил можуть вважатися як громадяни України, так і іноземні громадяни та особи без громадянства, які досягли 16-річного віку, або ж посадові особи, які вчинили контрабанду з використанням свого службового становища наявності ознак контрабанди, визначених Кримінальним кодексом України.

Кримінальні справи про контрабанду порушує начальник митного органу (як органу дізнання) шляхом винесення відповідної постанови, особисто проводить дізнання, або доручає його провадження окремому дізнавачу або групі дізнавачів, здійснює контроль за процесом і результатами дізнання, дає відповідні письмові вказівки або доручення, в тому числі іншим органам дізнання в кримінальних справах.

Начальник митного органу, в межах своєї компетенції, забезпечує виконання доручень прокурора і слідчого у справах про контрабанду.

Порушення митних, правил - це протиправна, винна (навмисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на встановлений порядок:

- переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів;
- здійснення митного оформлення і митного контролю за ними;
- обкладання митом, податками та митними зборами товарів і транспортних засобів.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ

1. Вивчаючи дану тему, **студенти повинні навчитися:** здійснювати: аналіз нормативно-правових документів у галузях митного та кримінального права, опис нормативного регулювання процедур запобігання та протидії контрабанді, контрольних поставок, переміщення товарів під негласним контролем у відповідності до чинного законодавства України.;

2. Питання для самоперевірки та контролю засвоєння знань:

1. Поняття, зміст і форми правоохоронної діяльності митних органів.
2. Контрабанда та боротьба з нею митних органів.
3. Особливі, контрольні поставки через митний кордон контрабандних наркотичних засобів та інших подібних речовин.
4. Поняття та загальна характеристика порушення митних правил.
5. Відповідальність за порушення митних правил.

ТЕМА №7 «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ»

(лекція 2 години)

ПЛАН

Вступ

I. Посадові особи митної служби України. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників органів доходів і зборів України.

II. Правовий захист працівників органів доходів і зборів України. Застосування фізичної сили, спеціальних засобів та зброї посадовими особами органів доходів і зборів України.

III. Соціальний захист працівників органів доходів і зборів . Підрозділи власної безпеки органів доходів і зборів України.

Висновки

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Нормативна література

26. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР
27. Про внесення змін до Конституції України: Закон України від 8 грудня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - №2 . – Ст.44.
28. Господарський процесуальний кодекс України від 11.06.1991 №1798-III.
29. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 №2341-III.
30. Митний кодекс України від 11.07.2002 №92-IV.
31. Митний кодекс України від 13.03.2012 №4495-IV.
32. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил» від 17.05.2001 №2415-III.
33. Закон України «Про Єдиний митний тариф» від 05.02.92 р.
34. Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» від 18.11.97 р. № 637/97-ВР.
35. Закон України “Про митну справу в Україні” від 25.06.1991 р. №1262-ХІІ
36. Закон України “Про ставки акцизного збору та ввізне мито на деякі транспортні засоби та шини до них від 24.05.1996р. №216/96-ВР
37. Закон України «Про транзит вантажів» від 20.10.99 р. № 1172-ХІV.
38. Указ Президента України (із змінами та доповненнями) «Про облік окремих видів зовнішньоекономічних договорів (контрактів) в Україні» від 07.11.94 р. № 659/94.
39. Указ Президента України від 29 листопада 1996 року за № 1145/96 «Про Державну митну службу України»
40. Указ Президента України “Про заходи щодо забезпечення контролю за переміщенням товарів транзитом через територію України” від 14.07.1995р. № 614/95 // Урядовий кур’єр, 18.07.95, №106.
41. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.95 р. № 57 «Про затвердження Правил перетину державного кордону громадянами України».
42. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.95 р. № 665 «Про затвердження загальних правил відкриття та діяльності пунктів пропуску через державний кордон».

Навчальна література

1. Курило Т.В. Митне право України : навч. посіб. / Т.В.Курило. – Львів.: Новий світ - 2000, видавець Краснощоків А.А., 2007. – 240 с.
2. Митне право України : навч.посіб. / за аг.ред. В.В.Ченцова та Д.В.Приймаченка / вид. 2. - . К.: Істина, 2008. – 328 с.
3. Митне право України : навч.посіб. / Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан, В.М.Дорогих та ін.; керів. Авт..кол.Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан. - . К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.

МЕТА ЛЕКЦІЇ

Розглянути питання: посадові особи митної служби України; підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників митної служби України; правовий захист працівників митної служби України; застосування фізичної сили, спеціальних засобів та зброї посадовими особами митної служби України; соціальний захист працівників митних органів. Підрозділи власної безпеки митних органів України.

ВСТУП

Посадовими особами митних органів можуть бути лише громадяни України.

Посадові особи митних органів, визнані за вироком суду, що набрав законної сили, винними у вчиненні злочину, звільняються зі служби в митних органах.

Посадові особи митних органів проходять атестацію. Порядок її проведення визначається Головою Державної митної служби України.

Посадовим особам митних органів присвоюються персональні звання відповідно до займаних посад і визначених строків вислуги у кожному званні.

Вплив у будь-якій формі, без ознак злочину, на посадових осіб митних органів з метою перешкоджання виконанню ними службових обов'язків або прийняття неправомірних рішень тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірах, передбачених чинним законодавством.

I. ПОСАДОВІ ОСОБИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Посадовими особами митних органів можуть бути лише громадяни України.

Посадові особи митних органів, визнані за вироком суду, що набрав законної сили, винними у вчиненні злочину, звільняються зі служби в митних органах.

Посадові особи митних органів, яким вперше присвоюється персональне звання, приймають урочисте зобов'язання посадових осіб митних органів визначеного змісту. Процедура прийняття урочистого зобов'язання визначається Головою Державної митної служби України.

Посадові особи митних органів не можуть бути членами політичних партій, рухів та об'єднань, а також організувати страйки і брати участь у них, вчиняти інші дії, що перешкоджають нормальному функціонуванню митних органів.

Посадові особи митних органів не мають права:

- займатися будь-якою підприємницькою діяльністю безпосередньо чи через посередників або підставних осіб;

- входити самотійно, через представника або підставних осіб до складу правління чи інших виконавчих органів підприємств, кредитно-фінансових установ, господарських товариств тощо, організацій, спілок, об'єднань, кооперативів, що займаються підприємницькою діяльністю;

- бути повіреним третіх осіб у митних справах;

- використовувати своє службове становище для будь-якого не передбаченого законодавством України сприяння особам або підприємствам, установам, організаціям усіх форм власності й одержувати за це винагороди, послуги чи пільги.

Забороняється спільна служба в одному митному органі (підрозділі) осіб, які є близькими родичами чи свояками, якщо за службовим становищем один з них підлеглий або підконтрольний іншому.

Посадові особи митних органів проходять атестацію. Порядок її проведення визначається Головою Державної митної служби України.

Посадовим особам митних органів присвоюються персональні звання відповідно до займаних посад і визначених строків вислуги у кожному званні.

Постановою Верховної Ради України № 2099-12 від 05 лютого 1992 року "Про персональні звання державної митної служби України" та ст. 410 Митного кодексу України встановлюються такі персональні звання митної служби:

- дійсний державний радник митної служби;
- державний радник митної служби I рангу;
- державний радник митної служби II рангу;
- радник митної служби I рангу;
- радник митної служби II рангу; -радник митної служби IIIрангу;
- інспектор митної служби I рангу;
- інспектор митної служби II рангу;
- інспектор митної служби IIIрангу;
- старший прапорщик митної служби;
- прапорщик митної служби;
- старшина митної служби;
- курсант.

Посадовим особам митних органів, які мають персональні звання, встановлюються такі строки вислуги: для жінок 20 років з правом виходу на пенсію у 50 років, для чоловіків 25 років з правом виходу на пенсію у 55 років [1].

Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників митної служби України.

Академія митної служби в Україні, що знаходиться в м. Дніпропетровську, займається підготовкою кваліфікованих кадрів, які поповнюють лави працівників митних органів. Тут же діють курси з підвищення кваліфікації керівного складу митниць.

У структурних підрозділах митної служби основним видом підвищення кваліфікації працівників, яке здійснюється без відриву від виробництва, є професійна підготовка, загальне керівництво нею здійснюють навчально-методичні ради.

Виховна робота в митній службі проводиться у структурних підрозділах митниць та інших митних установ. Керівник підрозділу веде щоденник виховної роботи. Всі негативні прояви розглядаються керівництвом і,

залежно від ступеня провини вживаються заходи виховного та дисциплінарного впливу. Співробітники які відзначилися при виконанні поставлених завдань, заохочуються керівництвом.

У структурних підрозділах служби організуються у встановленому порядку навчання з дотримання вимог правил і норм охорони праці та пожежної безпеки.

У службі вирішуються питання стосовно проведення лабораторних досліджень умов праці, атестації робочих місць на відповідність нормативним актам про охорону праці.

ВИСНОВКИ З ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Отже, посадові особи митних органів, яким вперше присвоюється персональне звання, приймають урочисте зобов'язання посадових осіб митних органів визначеного змісту. Процедура прийняття урочистого зобов'язання визначається Головою Державної митної служби України.

Академія митної служби в Україні, що знаходиться в м. Дніпропетровську, займається підготовкою кваліфікованих кадрів, які поповнюють лави працівників митних органів. Тут же діють курси з підвищення кваліфікації керівного складу митниць.

II. ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Працівник митного органу України є представником державного органу.

Посадові особи митних органів перебувають під захистом закону. Законом гарантується захист життя, здоров'я, честі й гідності, майна цих посадових осіб і членів їх сімей від злочинних посягань, інших протиправних дій [2].

Вплив у будь-якій формі, без ознак злочину, на посадових осіб митних органів з метою перешкоджання виконанню ними службових обов'язків або прийняття неправомірних рішень тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірах, передбачених чинним законодавством.

Непокора законному розпорядженню або вимозі працівника митного органу України, образа, погроза нанесення тілесних ушкоджень, побоїв або інших насильницьких дій щодо працівника митного органу тягне за собою накладення штрафу на громадян у визначеному законодавством розмірі або у разі, якщо за обставинами справи, з урахуванням особи порушника, застосування цих заходів буде визнано недостатнім, - адміністративний арешт на строк до 15 діб.

У разі необхідності можуть вживатися спеціальні заходи забезпечення безпеки посадових осіб митних органів.

Приводом для вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки посадової особи митних органів може бути інформація про реальну загрозу життю, здоров'ю або майну цієї особи.

Вплив у будь-якій формі, без ознак злочину, на посадових осіб митних органів з метою перешкоджання виконанню ними службових обов'язків або

прийняття неправомірних рішень тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірах, передбачених чинним законодавством.

Застосування фізичної сили, спеціальних засобів та зброї посадовими особами митної служби України.

Посадові особи митних органів мають право застосовувати наручники, гумові кийки, сльозоточиві речовини, обладнання для відкриття приміщень, засоби для примусової зупинки транспортних засобів та інші спеціальні засоби у таких випадках:

- для відбиття нападу на працівників митних органів або на інших осіб;
- для відбиття нападу на будинки, будівлі, споруди та транспортні засоби, що належать митним органам або використовуються ними, на товари та транспортні засоби, що перебувають під митним контролем, а також для звільнення зазначених об'єктів у разі їх захоплення;
- для затримання правопорушників, їх доставлення в службове приміщення митного органу, якщо ці особи чинять опір та іншу протидію чи можуть завдати шкоди оточуючим або собі;
- для припинення фізичного опору, що чиниться посадовій особі митного органу;
- для проникнення у приміщення, де можуть знаходитися предмети контрабанди та безпосередні об'єкти порушення митних правил;
- для зупинення транспортного засобу, водій якого не виконав вимогу посадової особи митного органу про зупинення;
- в інших випадках свідомого перешкоджання здійсненню покладених на посадових осіб митних органів обов'язків.

Забороняється застосовувати спеціальні засоби до жінок з явними ознаками вагітності, осіб з явними ознаками інвалідності та малолітніх, крім випадків вчинення ними збройного опору, вчинення групового нападу, який загрожує життю та здоров'ю людей, збереженню транспортних засобів і товарів, що перебувають під митним контролем [3].

Перелік спеціальних засобів, що використовуються митними органами, визначається КМУ.

Під час виконання службових обов'язків окремими категоріями посадових осіб митних органів за визначенням Держмитслужби надається право зберігати, носити і застосовувати вогнепальну зброю.

ВИСНОВКИ З ДРУГОГО ПИТАННЯ

Отже, забороняється застосовувати спеціальні засоби до жінок з явними ознаками вагітності, осіб з явними ознаками інвалідності та малолітніх, крім випадків вчинення ними збройного опору, вчинення групового нападу, який загрожує життю та здоров'ю людей, збереженню транспортних засобів і товарів, що перебувають під митним контролем [3].

III. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ

Соціальний захист - це комплекс заходів, які законодавча врегульовані державою та спрямовані на покращення життя і відносин у середовищі працівників митних органів.

Працівники митних органів за свою працю отримують заробітну плату, яка складається з посадових окладів, надбавок за персональні звання, вислугу років, знання іноземних мов та інше. Посадовим особам, які мають персональні звання, надається відпустка тривалістю не менше 30 календарних днів з оплатою проїзду до місця відпочинку й у зворотному напрямі.

Працівники митних органів підлягають обов'язковому державному страхуванню. А у разі загибелі чи каліцтва, отриманого при виконанні службових обов'язків, працівники митного органу або їх сімей мають право на одноразову допомогу і призначення пенсії. На одержання пенсій мають право особи, які досягають пенсійного віку, за наявності загального трудового стажу для чоловіків - не менше 20 років, у тому числі стажу державної служби - не менше 10 років у розмірі 80 % суми їх посадових окладів з урахуванням надбавок.

Працівники митних органів, житлові умови яких потребують поліпшення, мають право перебувати на черзі або в контрольному списку відповідного митного структурного підрозділу служби.

Працівникам митної служби надаються безвідсоткові позики на заведення домашнього господарства.

Діти працівників митних органів забезпечуються органами місцевого та регіонального самоврядування місцями в дошкільних закладах протягом двох місяців із дня подачі заяви.

Працівникам митних органів, які використовують у службових цілях особистий транспорт, виплачується грошова компенсація у встановлених розмірах.

За посадовими особами митних органів після звільнення у і в'язку з виходом на пенсію зберігається право медичного обслуговування в закладах охорони здоров'я, в яких вони перебували на обліку, працюючи в митних органах.

Підрозділи власної безпеки митних органів України

Власна безпека митних органів означає стан їх захищеності від зовнішніх і внутрішніх чинників, який забезпечує здатність протистояти дезорганізуючим діям, дозволяє зберігати працездатність особового складу та необхідний для виконання службових функцій оперативний технічний потенціал митних органів.

Завдання підрозділів власної безпеки митних органів України:

1. Виявлення, попередження та припинення фактів злочинних намірів на службову діяльність митних органів, їх співробітників і членів їх сімей, завдання шкоди економічним інтересам України.

2. Попередження проникнення до кадрового складу митних органів осіб, раніше засуджених за скоєні злочини або із злочинними намірами.

3. Захист життя і здоров'я співробітників митних органів та членів їх сімей від погроз та злочинних посягань у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків.

4. Виявлення та перевірка інформації щодо корупційних дій посадових

осіб митних органів, ознак інших злочинних діянь, а також; фактів порушення митного законодавства співробітниками митних органів.

5. Інформаційне забезпечення керівництва ДМСУ, регіональних митниць та митниць щодо оперативної обстановки у сфері власної безпеки та дотримання чинного законодавства при виконанні службових обов'язків посадовими особами митних органів.

6. Забезпечення керівництва митних органів, кадрових підрозділів інформацією для використання в проведенні виховної та профілактичної роботи з особовим складом, зміцненні службової дисципліни, підвищенні пильності службовців митних органів.

7. Контроль за станом фізичної охорони і надійністю захисту службових приміщень митних органів, зберіганні службових бланків та документів, печаток, зброї, боєприпасів, спецзасобів, а також матеріальних, цінностей.

8. Збереження державної та службової таємниці у сфері діяльності митної служби, перекриття можливих каналів витоку такої інформації, захист електронного банку даних та іншої узагальненої інформації, надходження якої стороннім особам може завдати шкоди державним інтересам.

9. Профілактика правопорушень та інших дій митних службовців, які завдають шкоди державі та компрометують митні органи [4].

ВИСНОВКИ З ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Отже, власна безпека митних органів означає стан їх захищеності від зовнішніх і внутрішніх чинників, який забезпечує здатність протистояти дезорганізуючим діям, дозволяє зберігати працездатність особового складу та необхідний для виконання службових функцій оперативний технічний потенціал митних органів.

ВИСНОВОК

Посадові особи митних органів, яким вперше присвоюється персональне звання, приймають урочисте зобов'язання посадових осіб митних органів визначеного змісту. Процедура прийняття урочистого зобов'язання визначається Головою Державної митної служби України.

Працівник митного органу України є представником державного органу.

Посадові особи митних органів перебувають під захистом закону. Законом гарантується захист життя, здоров'я, честі й гідності, майна цих посадових осіб і членів їх сімей від злочинних посягань, інших протиправних дій [2].

Соціальний захист - це комплекс заходів, які законодавча врегульовані державою та спрямовані на покращення життя і відносин у середовищі працівників митних органів.

Працівники митних органів за свою працю отримують заробітну плату, яка складається з посадових окладів, надбавок за персональні звання, вислугу років, знання іноземних мов та інше. Посадовим особам, які мають персональні звання, надається відпустка тривалістю не менше 30

календарних днів з оплатою проїзду до місця відпочинку й у зворотному напрямі.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ

1. Вивчаючи дану тему, **студенти повинні навчитися:** здійснювати: аналіз нормативно-правових документів у галузі митного права, опис нормативного регулювання організаційно-правового статусу посадових осіб митного органу у відповідності до вимог чинного законодавства України;

2. Питання для самоперевірки та контролю засвоєння знань:

1. Посадові особи митної служби України.
2. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації працівників митної служби України.
3. Правовий захист працівників митної служби України.
4. Застосування фізичної сили, спеціальних засобів та зброї посадовими особами митної служби України.
5. Соціальний захист працівників митних органів.

ТЕМА № 8 «ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ»

(лекція 2 години)

ПЛАН

Вступ

I. Проведення у справах про порушення митних правил. Адміністративне затримання.

II. Процесуальні дії у справі про порушення митних правил та порядок їх проведення. Оскарження постанову справах про порушення митних правил.

III. Внесення до постанови подання прокурора. Виконання постанов митних органів про накладення стягнення за порушення митних правил.

Висновки

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Нормативна література

1. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР
2. Про внесення змін до Конституції України: Закон України від 8 грудня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - №2 . – Ст.44.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 11.06.1991 №1798-III.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 №2341-III.
5. Митний кодекс України від 11.07.2002 №92-IV.
6. Митний кодекс України від 13.03.2012 №4495-IV.
7. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил» від 17.05.2001 №2415-III.
8. Закон України «Про Єдиний митний тариф» від 05.02.92 р.

9. Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» від 18.11.97 р. № 637/97-ВР.

10. Закон України «Про митну справу в Україні» від 25.06.1991 р. №1262-ХІІ

11. Закон України «Про ставки акцизного збору та ввізне мито на деякі транспортні засоби та шини до них від 24.05.1996р. №216/96-ВР

12. Закон України «Про транзит вантажів» від 20.10.99 р. № 1172-ХІV.

13. Указ Президента України (із змінами та доповненнями) «Про облік окремих видів зовнішньоекономічних договорів (контрактів) в Україні» від 07.11.94 р. № 659/94.

14. Указ Президента України від 29 листопада 1996 року за № 1145/96 «Про Державну митну службу України»

15. Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення контролю за переміщенням товарів транзитом через територію України» від 14.07.1995р. № 614/95 // Урядовий кур'єр, 18.07.95, №106.

16. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.95 р. № 57 «Про затвердження Правил перетину державного кордону громадянами України».

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.95 р. № 665 «Про затвердження загальних правил відкриття та діяльності пунктів пропуску через державний кордон».

Навчальна література

5. Курило Т.В. Митне право України : навч. посіб. / Т.В.Курило. – Львів.: Новий світ - 2000, видавець Краснощоків А.А., 2007. – 240 с.

6. Митне право України : навч.посіб. / за аг.ред. В.В.Ченцова та Д.В.Приймаченка / вид. 2. - . К.: Істина, 2008. – 328 с.

7. Митне право України : навч.посіб. / Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан, В.М.Дорогих та ін.; керів. Авт..кол.Ю.В.Іщенко, В.П.Чабан. - . К.: Юрінком Інтер, 2010. – 296 с.

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року зі змінами і доповненнями.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

полягає у розгляді наступних питань: провадження у справах про порушення митних правил; адміністративне затримання; процесуальні дії у справі про порушення митних правил та порядок їх проведення; оскарження постанову справах про порушення митних правил; внесення до постанови подання прокурора; виконання постанов митних органів про накладення стягнення за порушення митних правил.

ВСТУП

Встановлення обставин учинення порушення митного законодавства проводиться у процесі провадження. Завданнями провадження у справах про порушення митних правил є:

— виявлення та припинення правопорушень;— своєчасне, всебічне повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи;

- її вирішення відповідно до чинного законодавства;
- забезпечення виконання постанов у справах про порушення митних правил;
  - виявлення причин та умов, які сприяли скоєнню митних правопорушень;
  - вжиття заходів щодо їх усунення;
  - запобігання правопорушенням та зміцнення правопорядку та законності;
  - попередження порушення митних правил.

Таким чином, провадження у справах про порушення митних правил являє собою низку послідовно пов'язаних між собою процесуальних дій посадових осіб митних органів України, виконання яких ґрунтується на таких головних принципах.

I. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ.

Боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил була і є найважливішою та найскладнішою ділянкою роботи працівників митних органів.

На митні органи покладені завдання з боротьби з порушеннями митних правил, які вирішуються з допомогою митних розслідувань.

Основні завдання митних розслідувань:

- a. виявлення та припинення правопорушень;
- b. своєчасне всебічне повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, її вирішення відповідно до чинного законодавства;
- c. забезпечення виконання постанов у справах;
- d. виявлення причин та умов, які сприяли скоєнню митних правопорушень, вживання заходів щодо їх усунення, запобігання правопорушень і зміцнення правопорядку та законності.

Митні розслідування складаються з таких стадій:

- виявлення та припинення правопорушень, перевірка первинних повідомлень, матеріалів правопорушень;
- розгляд матеріалів перевірки та прийняття рішення про порушення адміністративного провадження або відмову в порушенні такого провадження;
- провадження митно-процесуальних дій щодо виявлення факту та обставин правопорушення, особи правопорушника, збирання та перевірки доказів;
- розгляд справи про порушення митних правил;
- з виконання постанов у справах про порушення митних правил;
- направлення матеріалів про інші правопорушення у відповідні правоохоронні органи; внесення пропозицій про вжиття заходів щодо усунення причин та умов, які сприяли скоєнню правопорушення.

Приводами і підставами для порушення справи про порушення митних правил є (ст. 360 МКУ):

1. безпосереднє виявлення посадовими особами митного органу порушення митних правил;

2. повідомлення про вчинення особою порушення митних правил, отримані від інших органів (у тому числі митних);

3. повідомлення про вчинення порушення митних правил, отримані від митних та правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій [1].

За результатами розгляду матеріалів перевірки приймається одне з таких рішень: про порушення справи про порушення митних правил; про направлення матеріалів у інші органи, уповноважені на провадження в справах про адміністративні правопорушення; про порушення кримінальної справи та проведення дізнання в справах про контрабанду; про відмову в порушення справи про порушення митних правил; про направлення повідомлення про злочин прокурору, органу попереднього слідства чи дізнання.

Провадження в справі про порушення митних правил не може бути порушене, а порушене підлягає закриттю за таких обставин:

- e. відсутність події та складу порушення митних правил;
- f. недосягнення особою на момент вчинення порушення митних правил 16-річного віку;
- g. неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність;
- h. вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;
- i. видання акту амністії, якщо він усуває застосування адм ін істративного стягнення;
- j. скасування акту, який встановлю адміністративну відповідальність;
- k. закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення термінів, передбачених Митним кодексом України;
- l. наявність з того самого факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови службової особи про накладення адміністративного стягнення або не скасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також" порушення за даним фактом кримінальної справи;
- m. смерть особи, щодо якої було розпочате провадження в справі.

Згідно зі ст.500-505 Митного кодексу України протокол про порушення митних правил мають складати:

- 1) посадові особи, які згідно із штатним розписом митного органу уповноважені здійснювати митний контроль, митне оформлення і пропуск через митний кордон України товарів і транспортних засобів і які безпосередньо виявили порушення митних правил;
- 2) посадові особи підрозділу по організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи, підрозділів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил регіональних митниць і митниць, які згідно з посадовими обов'язками мають таке право;

- 3) інші посадові особи, уповноважені керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи або керівником регіональної митниці.

Протокол про порушення митних правил складається за формою, встановленою ДМСУ. У ньому зазначаються:

- п. дата і місце його складання;
- о. посада, прізвище, ім'я та по батькові службової особи, що склала протокол;
- р. необхідні для розгляду справи відомості про особу, яка порушила митні правила, якщо її встановлено;
- q. місце, час вчинення та суть правопорушення митних правил; стаття Митного кодексу, що передбачає відповідальність за таке порушення митних правил.

Крім цього, в протоколі необхідно вказати такі дані:

- г. найменування та індивідуальні ознаки затриманих предметів, що є безпосередніми об'єктами порушення митних правил, їх кількість або вага, індивідуальна та загальна вартість, а також кількість однорідних із затриманими предметів, які пропущені, прийняті на зберігання або повернені;
- с. найменування затриманих предметів зі спеціально виготовленими схованками, їх індивідуальні ознаки, кількість вартість;
- т. найменування затриманих документів, необхідних для розгляду справи;
- и. предмети, вилучені з метою забезпечення стягнення штрафу, їхні індивідуальні ознаки, кількість вага вартість.

Також у протоколі робляться такі записи:

- якою мовою велася бесіда з особою, відносно якої складено протокол, якщо ця особа не володіє українською мовою; ким був перекладений зміст протоколу на зрозумілу правопорушнику мову; якщо перекладачем — то його прізвище, ім'я та по батькові, адреса і місце роботи;

- про те, що особі, відносно якої складено протокол, відомо про час та місце розгляду справи, а також: що вона одержала копію протоколу.

При складанні протоколу особі, яка вчинила порушення митних правил, роз'яснюються її права, про що робиться відмітка в протоколі.

При складанні протоколу про порушення митних правил можливо проведення таких дій: опитування осіб про порушення митних правил, адміністративне затримання, витребування документів, проведення митних обстежень, вилучення предметів і а документів, оцінка вилучених предметів, пред'явлення предметів і а документів для впізнання, призначення експертизи, проведення перевірки окремих сторін діяльності підприємств.

Протоколи про порушення митних правил та протоколи процесуальних дій, складені й оформлені в порядку, передбаченому Митним кодексом України, є джерелом доказів, оскільки в них підтверджуються обставини і факти, що мають значення для вирішення справи [2].

Адміністративне затримання

Згідно зі ст. 374 МКУ з метою припинення порушення митних правил, встановлення особи, яка вчинила порушення митних правил, а також для складення протоколу про порушення митних правил, якщо його неможливо скласти на місці вчинення правопорушення, допускається адміністративне затримання громадянина, який вчинив таке порушення, на строк до трьох годин. Адміністративне затримання громадянина, який вчинив порушення митних правил, здійснюється посадовою особою митного органу за рішенням керівника цього органу або його заступника, керівника підрозділу по боротьбі з контрабандою і порушеннями митних правил, керівника митного поста або його заступника, а в разі їх відсутності (в нічний час, у вихідні та святкові дні тощо) — начальника чергового відділу або старшого чергової зміни. Військовослужбовці та працівники органів внутрішніх справ повинні надавати допомогу посадовим особам митного органу, які здійснюють адміністративне затримання, в разі вчинення опору або спроби втечі з місця події.

Строк адміністративного затримання обчислюється з моменту доставлення громадянина до службового приміщення митного органу або до іншого приміщення, де проведення необхідних дій з метою, визначеною в частині першій цієї статті, є можливим, а якщо громадянин перебуває в стані сп'яніння - з часу його витвердження. Щодо громадянина, який знаходиться у службовому приміщенні митного органу або в іншому приміщенні у зв'язку з проведенням митного контролю або митного оформлення, строк адміністративного затримання обчислюється з моменту закінчення митного контролю або оформлення.

Про адміністративне затримання складається протокол, форма якого затверджується спеціально уповноваженим центральним

органом виконавчої влади в галузі митної справи. В протоколі робиться відмітка про застосування фізичної сили або спеціальних засобів, якщо таке мало місце. Копія протоколу вручається громадянинові, якого було затримано. Про затримання неповнолітнього обов'язково повідомляються його батьки або особи, які їх замінюють.

ВИСНОВКИ З ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Отже, за результатами розгляду матеріалів перевірки приймається одне з таких рішень: про порушення справи про порушення митних правил; про направлення матеріалів у інші органи, уповноважені на провадження в справах про адміністративні правопорушення; про порушення кримінальної справи та проведення дізнання в справах про контрабанду; про відмову в порушення справи про порушення митних правил; про направлення повідомлення про злочин прокурору, органу попереднього слідства чи дізнання.

II. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ У СПРАВІ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ ТА ПОРЯДОК ЇХ ПРОВЕДЕННЯ.

У справі про порушення митних правил процесуальні дії проводяться з метою отримання доказів, необхідних для правильного вирішення цієї справи.

До процесуальних дій належать:

- 1) складання протоколу про порушення митних правил;
- 2) витребування документів, необхідних для провадження у справі про порушення митних правил;
- 3) вилучення товарів, транспортних засобів і документів;
- 4) митне обстеження;
- 5) пред'явлення товарів, транспортних засобів та документів для впізнання;
- 6) призначення експертизи;
- 7) взяття проб та зразків для проведення дослідження (аналізу, експертизи).

При проведенні процесуальних дій, зазначених у пунктах 3-5,7 частини другої цієї статті, складаються протоколи, форми яких встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Посадова особа митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, може витребувати документи, необхідні для розгляду справи.

Особа, якій адресовано вимогу про подання документів, зобов'язана не пізніше як у п'ятиденний строк надіслати їх посадовій особі митного органу, яка вимагає подати документи.

Посадові особи митних органів, які мають достатні підстави вважати, що на території або в приміщеннях підприємств, або у транспортних засобах, що їм належать, знаходяться товари, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, або товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, а також документи, необхідні для розгляду справи про порушення митних правил, можуть проводити митне обстеження таких територій, приміщень або транспортних засобів.

Митне обстеження проводиться у присутності посадових осіб підприємств, зазначених у частині першій цієї статті. Від імені регіональних митниць та митниць справи про порушення митних правил розглядаються керівниками цих митних органів або їх заступниками, а від імені спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи - посадовими особами підрозділу по організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, уповноваженими на це керівником спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи або його заступниками.

Справа про порушення митних правил розглядається у п'ятнадцятиденний строк з дня отримання посадовою особою митного органу або судом (суддею) матеріалів, необхідних для вирішення справи.

Справа про порушення митних правил розглядається за місцезнаходженням митного органу, в зоні якого вчинено правопорушення.

Справа про порушення митних правил розглядається суддею одноособово [3].

Оскарження постанов у справах про порушення митних правил

Постанова у справі про порушення митних правил може бути оскаржена особою, стосовно якої вона винесена, або представником такої особи.

Скарга на постанову митниці регіонального підпорядкування може бути подана до відповідної регіональної митниці або до місцевого суду за місцезнаходженням митниці, яка винесла постанову.

Постанова регіональної митниці по скарзі на постанову підпорядкованої їй митниці може бути оскаржена до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи або до місцевого суду за місцезнаходженням цієї регіональної митниці.

Постанова регіональної митниці, митниці центрального підпорядкування може бути оскаржена до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи або до місцевого суду за місцезнаходженням відповідної регіональної митниці, митниці.

Якщо у випадках, зазначених у частинах другій, третій та четвертій цієї статті, постанова митного органу одночасно оскаржується до митного органу вищого рівня та до суду і суд приймає скаргу до розгляду, розгляд аналогічної скарги митним органом вищого рівня припиняється.

Постанова спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи у справі про порушення митних правил, а також його постанова по скарзі на постанову іншого митного органу у такій справі можуть бути оскаржені до місцевого суду за місцезнаходженням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи.

Скарга на постанову митного органу подається протягом десяти днів з дати вручення заінтересованій особі копії постанови у справі або повідомлення про прийняте рішення. У разі пропуску цього строку з поважних причин він за заявою заінтересованої особи може бути поновлений відповідно регіональною митницею, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи або судом.

Порядок оскарження постанови суду (судді) у справі про порушення митних правил та внесення подання прокурором на постанову визначається Кодексом України про адміністративні правопорушення та іншими законами [4].

ВИСНОВКИ З ДРУГОГО ПИТАННЯ

При проведенні процесуальних дій, зазначених у пунктах 3-5,7 частини другої цієї статті, складаються протоколи, форми яких встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи.

Посадова особа митного органу, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, може витребувати документи, необхідні для розгляду справи.

Особа, якій адресовано вимогу про подання документів, зобов'язана не пізніше як у п'ятиденний строк надіслати їх посадовій особі митного органу, яка вимагає подати документи.

ІІІ. ВНЕСЕННЯ ДО ПОСТАНОВИ ПОДАННЯ ПРОКУРОРА

Законність та обґрунтованість постанови митного органу у справі про порушення митних правил можуть бути перевірені судом або митним органом вищого рівня у зв'язку з поданням скарги, поданням прокурора.

За результатами перевірки суд або митний орган приймає одне з таких рішень:

- a. про залишення постанови без змін, а скарги або подання без задоволення;
- b. про скасування постанови і надіслання справи на новий розгляд;
- c. про скасування постанови та закриття справи;
- d. про зміну заходу стягнення в межах передбаченої відповідальності за відповідне порушення митних правил, з тим, однак, щоб стягнення не було посилено.

Рішення, зазначені у частині другій цієї статті, приймаються митними органами шляхом винесення постанов.

Копія рішення по скарзі або поданню прокурора на постанову у справі про порушення митних правил протягом трьох днів надсилається особі, стосовно якої її винесено. Про результати розгляду подання повідомляється прокуророві.

У разі скасування постанови митного органу по справі про порушення митних правил суми штрафів повертаються особам, які притягалися до відповідальності, або уповноваженим ними особам з Державного бюджету України органами Державного казначейства України за поданням митних органів.

Підставами для скасування постанови про накладення стягнення або про припинення провадження у справі про порушення митних правил є:

- 1) відсутність у діях особи, яка притягується до відповідальності, ознак порушення митних правил;
- 2) необ'єктивність або неповнота провадження у справі або необ'єктивність її розгляду;
- 3) невідповідність викладених у постанові висновків фактичним обставинам справи;
- 4) винесення постанови неправомочною особою, безпідставне недопущення до участі в розгляді справи особи, притягнутої до

відповідальності, або її представника, а також інше обмеження прав учасників провадження у справі про порушення митних правил та її розгляду, якщо таке обмеження зашкодило всебічному розгляду справи та вплинуло або могло вплинути на винесення обґрунтованої постанови за результатами її розгляду;

5) неправильна або неповна кваліфікація вчиненого правопорушення;

б) накладення стягнення, не передбаченого Цим Кодексом.

Підставами для скасування чи зміни постанови про накладення стягнення або про припинення провадження у справі про порушення митних правил можуть бути визнані й інші визначені законами обставини.

Скарга і подання прокурора у справі про порушення митних правил розглядаються правомочними посадовими особами у десятиденний строк з дня їх надходження, якщо інше не встановлено законом.

Подання скарги або внесення подання зупиняє виконання постанови митного органу по справі про порушення митних правил до закінчення розгляду скарги (подання).

Виконання постанов митних органів про накладення стягнення за порушення митних правил.

Постанови митних органів про накладення стягнення по справі про порушення митних правил є обов'язковими для виконання.

Постанова митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил підлягає виконанню після закінчення строку оскарження.

Митний орган, який виніс постанову про накладення стягнення за порушення митних правил, виконує її самостійно у передбачених цим Кодексом випадках, а в інших випадках - через державного виконавця.

У разі винесення митним органом кількох постанов про накладення стягнень за порушення митних правил щодо однієї особи кожна постанова виконується окремо.

Не підлягає виконанню постанова митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил, якщо її не було (вернуто до виконання протягом трьох місяців з дня винесення).

Контроль за правильним і своєчасним виконанням постанови митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил здійснюється митним органом, який виніс постанову.

Постанова митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил у вигляді попередження виконується митним органом, який виніс постанову, шляхом оголошення постанови порушнику з врученням копії такої постанови.

Якщо постанова митного органу про накладення стягнення у вигляді попередження виноситься за відсутності порушника, копія постанови видається або висилається йому протягом трьох днів з дня винесення постанови.

Штраф повинен бути сплачений особою, яка вчинила порушення митних правил, не пізніше п'ятнадцяти днів з дня вручення їй копії постанови митного органу про накладення штрафу, а в разі оскарження

постанови або внесення на неї подання прокурором - не пізніше п'ятнадцяти днів з дня залишення скарги без задоволення або відхилення подання.

У разі коли штраф не буде сплачено у строки, встановлені строки постановою митного органу та суду (судді) надсилається для примусового виконання районному, міському (міста обласного значення), районному у місті відділу державної виконавчої служби.

Постанова митного органу або суду (судді), по якій стягнення пі графу проведено повністю, з відміткою про виконання повертається до митного органу або до суду, що виніс постанову.

Постанова суду (судді) про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил у частині конфіскації виконується державним виконавцем у порядку, встановленому Законом.

Товари, транспортні засоби, вилучені митним органом, щодо яких винесена постанова суду (судді) про конфіскацію, передаються державному виконавцеві.

У разі коли неможливо конфіскувати товари, що є безпосередніми предметами порушення митних правил, або товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, з осіб, які вчинили порушення митних правил, стягується вартість зазначених товарів, транспортних засобів у порядку, встановленому законодавством України.

Витрати митного органу, пов'язані із зберіганням товарів, транспортних засобів, щодо яких прийнято постанову про конфіскацію, повинні бути відшкодовані особою, яка вчинила порушення митних правил, у порядку, встановленому законом.

Постанова митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил на осіб, які проживають або перебувають за межами України, виконується за рахунок майна цих осіб, що знаходиться на території України [5].

ВИСНОВКИ З ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Як висновок: Законність та обґрунтованість постанови митного органу у справі про порушення митних правил можуть бути перевірені судом або митним органом вищого рівня у зв'язку з поданням скарги, поданням прокурора.

Постанови митних органів про накладення стягнення по справі про порушення митних правил є обов'язковими для виконання.

Постанова митного органу про накладення стягнення за порушення митних правил підлягає виконанню після закінчення строку оскарження.

Митний орган, який виніс постанову про накладення стягнення за порушення митних правил, виконує її самостійно у передбачених цим Кодексом випадках, а в інших випадках - через державного виконавця.

Постанова у справі про порушення митних правил може бути оскаржена особою, стосовно якої вона винесена, або представником такої особи.

Скарга на постанову митниці регіонального підпорядкування може бути подана до відповідної регіональної митниці або до місцевого суду за місцезнаходженням митниці, яка винесла постанову.

Постанова регіональної митниці по скарзі на постанову підпорядкованої їй митниці може бути оскаржена до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі митної справи або до місцевого суду за місцезнаходженням цієї регіональної митниці.

ВИСНОВОК

Згідно зі ст. 374 МКУ з метою припинення порушення митних правил, встановлення особи, яка вчинила порушення митних правил, а також для складення протоколу про порушення митних правил, якщо його неможливо скласти на місці вчинення правопорушення, допускається адміністративне затримання громадянина, який вчинив таке порушення, на строк до трьох годин. Адміністративне затримання громадянина, який вчинив порушення митних правил, здійснюється посадовою особою митного органу за рішенням керівника цього органу або його заступника, керівника підрозділу по боротьбі з контрабандою і порушеннями митних правил, керівника митного поста або його заступника, а в разі їх відсутності (в нічний час, у вихідні та святкові дні тощо) — начальника чергового відділу або старшого чергової зміни. Військовослужбовці та працівники органів внутрішніх справ повинні надавати допомогу посадовим особам митного органу, які здійснюють адміністративне затримання, в разі вчинення опору або спроби втечі з місця події.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ

1. Вивчаючи дану тему, **студенти повинні навчитися:** здійснювати: аналіз нормативно-правових документів у галузі митного права, та правильно застосовувати статті Митного кодексу України та інших законодавчо-нормативних актів при виявленні під час процедур митного огляду, митного контролю та митного оформлення випадків порушення митних правил

2. Питання для самоперевірки та контролю засвоєння знань:

1. Проведення у справах про порушення митних правил. Адміністративне затримання.

2. Процесуальні дії у справі про порушення митних правил та порядок їх проведення. Оскарження постанову справах про порушення митних правил.

3. Внесення до постанови подання прокурора. Виконання постанов митних органів про накладення стягнення за порушення митних правил.